

VILNIS

VOLUME LXIII Nr. 18

KETVIRTADIENIS, RUGSĖJO [SEPTEMBER] 1, 1983

KAINA 25 c.

KASDIEN

KETINA PENĖTI SŪRIAIS RASISTAMS KELIA NERIMĄ PAGAUSĖJO KRIMINALISTŲ PUŠĖ MILIJONO DOLERIŲ

Ne iš piršto išlaužtais duomenimis, o valdžios cenzo biuro duomenimis, turtingiausioje pasaulyje Amerikoje gyvena žemiau skurdo ribos. Vadinasi, kas septinto Amerikoje žmogaus gyvenimas nėra pavydėtinas. Šie žmonės gyvena lūšnyuose, nešvariausiose miestų rajonuose, supermarketuose ieško pigesnių maisto produktų, neperka drapanos bei apavo.

Valdžia šiuos žmones socialinėmis programomis šiek tiek remia, neleidžia badauti, bet alkanų vistiek yra. O ypač jų atsirado, kai prez. Reagano administracija iš jų atėmė už virš bilijoną dolerių maisto talonų.

Prezidentas ketina juos penėti valdžios sandėliuose nebetelpančiais sūriais, ryžiais, sausu pienu...

....

Rasistinių nuotaikų piliečiams, ar jie būtų demokratai, ar respublikonai, ar kitokie, kelia nerimą, kad 1984 metais prezidentiniuose rinkimuose, labai galimas daiktas, gali kandiduoti ir juodaodis kandidatas. Ir labiausia nerimą kelia rasistinių nuotaikų demokratams, nes dauguma juodaodžių balsuotojų balsuoja už demokratą kandidatą, ypač prezidentiniuose rinkimuose.

Čikaga nors rasistinis miestas, bet juodaodžiai balsuotojai susidėję su ispaniškai kalbančiais ir baltaisiais liberalais meru išrinko juodaodį Harold Washington. Prezidentiniuose rinkimuose tokį "šposą" irgi gali iškirsti.

....

Šiomet pirmieji trys mėnesiai nebuvo lengvi krašto ekonomikai, nedarbas ir infliacija bangavo be pasigailėjimo. Todėl nė truputį nėra nuostabu, kad per tuos tris mėnesius, kaip skelbia justicijos departamentas, kalėjimuose kriminalistų pagausėjo net daugiau kaip 13,000. Vadinasi, šių metų kovo 31 dieną kalėjimuose uždarytų nusikaltėlių skaičius pasiekė net iki 425,678.

Apie pusę milijono uždarytų kalėjimuose nusikaltėlių, nėra kraštui garbė.

....

Prez. Reaganui Nikaragva tarsi peilis jo pašonėj. Žmogus daro viską, net aukoja Amerikos prestižą, kad tik toje šalyje grąžinus režimą, kurį galima būtų šokdinti per Amerikos korporacijų interesų virvutę. Bet niekas iš to neišeina, sandinistai už liaudžiai šviesesni rytojų yra nepaperkami.

Kad Nikaragvos sandinistai pasiryžę iki paskutinio savo atodūsio nepasiduoti prez. Reagano spaudimams ir grasinimams, yra faktų, Nikaragvos ambasadoriaus išėjimas prez. Reagano patikėtiniui

PAŽINKIME GIMTĄJĮ KRAŠTĄ

[MAŽEIKIŲ MIESTAS]

Naujieji Mažeikiai.

J. Strazdausko nuotr.

Mažeikiuose ne per seniausiai stoji rikiuotėn Naftos perdirbimo gamykla. Jos pirmoji technologinė eilė veikia trečius metus, antroji statoma dabar, o trečioji dar planuose. Tylus, nedidelis rajono centras šiaurės Lietuvoje, pačiame Latvijos pasienyje, tapo respublikos pasididžiavimu.

Mažeikių naftos perdirbimo įmonė — viena moderniausių šalyje. Ją statant buvo panaudota Omsko, Mozyrio, kitų panašių gamyklų statybos patirtis, sumontuoti naujaisi, pažangiausios technologijos įrengimai. Gamyklos valymo įrengimams, kurie veikia be sutrikimų ir patikimai, buvo skirta per 17 milijonų rublių. Nei Baltijos pajūrio, nei Ventos gamykla netešia.

Kasdien cisternos su mazutu, benzinu, kitais produktais keliauja iš Mažeikių į įvairiausius respublikos bei šalies miestus. Produkcijos gamybos apimtis nuolat didėja ir didės.

Kissingeriui.

Girdi, ambasadorius Kissingeriui tiesiai į akis pasakė, Nikaragva pasiruošusi sumobilizuoti 500,000 vyrų kariuomenę, atkirtimui bile kokios invazijos. Vadinasi, ir Amerikos.

....

Pažangaus amerikiečių laikraščio "Daily World" leidėjai (faktinai komunistų partija) nusipirko už pusę milijono dolerių savo spaustuvei raidžių rinkinui kompiuterių, spausdinimui offset mašinų ir kitokių įrengimų taip, kad spaustuve atitiktų paskutiniems tipografinės technikos reikalavimams.

Pusę milijono dolerių darbininkų laikraščio spaustuvei yra liuksusas. Nelengvai darbininkiškam laikraščiui pusę milijono dolerių ateina. Iš darbuotojų reikia nemaža pasiryžimo, kad tokia suma būtų sukelta.

Iš etninių grupių prie šio pusės milijono dolerių sukėlimo iki šiol daugiausia prisidėjo ukrainiečiai — sukėlė jau virš \$20,000. Mes lietuviai kol kas — dar nieko. O buvo laikai, kad lietuviai panašiuose važuose ryškiai figūruodavo. Pagalvokime apie tai. S. J. Jokubka

pažymėta valstybiniu kokybės ženklu.

Prie 25-erių metų jubiliejaus artėja J. Garelio elektrotechnikos gamyklos kolektyvas. Jis gamina elektros variklius skalbimo mašinoms. 1975 m. atiduotas eksploatuoti naujas erdvus gamybinis korpusas.

Aplinkinių rajonų ūkių pieną perdirba Sviesto gamykla — viena moderniausių įmonių mieste. Beveik visi gamybos procesai mechanizuoti ir automatizuoti. Per parą perdirbama daugiau kaip 200 tonų pieno. Nemažą produkcijos dalį sudaro lieso pieno milteliai, naudojami maisto pramonėje, kombinuotųjų pašarų gamyboje.

Daugiau kaip šimtu adresų siunčiama Avalynės fabriko produkcija. Basutės, sandalai keliauja į Vidurinės Azijos respublikas, Sibirą, į visus respublikos rajonus. Labai didelę paklausą turi madingosios klumpaitės, kurios realizuojamos tik Lietuvoje. Per metus fabrikas pagamina produkcijos daugiau kaip už 3 mln rublių.

"Ventos" gamybinio susivienijimo Mažeikių filialas — vienintelis respublikos specializuotas baldų fabrikas. Į visus respublikos vaikų lopšelių-darželių gabenami mažeikiiečių gaminami baldeliai, taip pat jie siunčiami į Žvaigždžių miestelį, BAM-o statytojų vaikams, į Mongoliją.

Pastaraisiais metais rekonstruotas Linų fabrikas, perdirbantis aplinkinių rajonų ūkių išaugintus linus. Per metus fabrikas paruošia tūkstanti tonų ilgo ir trumpo pluošto linų.

Mažeikių miesto tikroji jaunystė, itin spartus augimas prasidėjo tada, kai čia atėjo Naftos perdirbimo gamyklos statybininkai. Išaugo ištiesi naujojo mikrorajono kvartalai. Miesto panoramą pajavirina devynaukščiai ir dvylikaaukščiai pastatai. Mieste veikia 5 bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos ir viena profesinė technikos, ruošianti kadrus Naftos perdirbimo gamyklai. Per pastaruosius dvejus metus atvėre duris "Putino" prekybos centras ir "Rasos" parduotuvė. Šiomet iškilmingai buvo atidarytas 600 vietų "Eglės" kino teatras. Naujose didelėse patalpose Zemaitijos gatvėje įsikūręs ryšių mazgas, senamiestyje iškilo taupomoji kasa, kiek anksčiau — centrinė ligoninė, poliklinika.

Negalima nepaminėti, jog pastaruosiu metu ypač rūpinamasi miesto tvarkymu, gražinimu. Talkų būdu mažeikiiečiai patvarkė gatves, skverus, pasodino daug medelių. Tačiau tai tik didelių užmojų pradžia. Mažeikiiečiai pasiryžę padaryti savo miestą pavyzdingos sanitarinės kultūros, viešos tvarkos miestu, kad jame visada būtų miela, smagu patiems gyventi ir svečiams parodyti, kurių čia niekada netrūksta. J. Laurinavičius

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
"VILNIS" - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Bendradarbiavimo ir draugystės jėga

Lietuviškieji buržuaziniai nacionalistai, nesuprasdami arba nenorėdami suprasti didžios tarybinių tautų draugystės jėgos, stengiasi visokiais būdais falsifikuoti ir juodinti ją. Net ir dabar dar jie drįsta tvirtinti, jog, girdi, ir buržuazijai valdant Lietuva būtų pasiekusi ne mažesnę, o gal ir aukštesnę išsivystymo lygį. Kaip žinia, buržuazijos valdymo metais Lietuva, būdama Vakarų kapitalistinių valstybių ekonominiu priedėliu, vystėsi labai lėtai. Per 20 metų pramonė tepadidino produkciją tik 2,6 karto. Tuo tarpu per 20 Tarybų valdžios metų pramonės produkcija, nepaisant didžiulių karo sugriovimų, padidėjo 18 kartų, o iki šių dienų — net 63 kartus. Dabar per 6 dienas respublikos pramonė pagamina tiek produkcijos, kiek buvo jos pagaminta per visus 1940 metus.

Tarybų Lietuvoje išaugo gausi darbininkų klasė. Paskutiniaisiais buržuazijos valdymo metais krašte buvo 113 tūkstančių darbininkų. Dabar jų — beveik vienas milijonas.

Didelės teigiamos permainos įvyko socialistiniais pagrindais tvarkomame žemės ūkyje. Bendroji žemės ūkio produkcija padidėjo daugiau kaip dvigubai.

Gili vaga išvartyta visuose kultūros baruose. Intelligentų skaičius padidėjo 35 kartus. Lietuvių kultūros garsas toli aidi už respublikos ribų. Lietuvių literatūra išleista 36 tarybinių tautų ir 27 užsienio tautų kalbomis.

Sie ir daugelis kitų faktų liudija apie ryškius laimėjimus, pasiektus tarybinių tautų šeimoje. Ir joks tikrovės falsifikatorių melas negali jų paneigti. Tarybinių tautų draugystės priešai ieško vis naujų argumentų tarybinei tikrovei iškreipti. Vis plačiau skleidžiamas mitas apie tariamą "rusifikaciją", mažesnių tarybinių tautų asimiliaciją ir pan. Panašių falsifikacijų autoriai nenori suprasti, kad nacionaliniai santykiai Tarybų šaly vystosi kiekvienos nacijos visapusiško suklestėjimo ir nacijų tarpusavio suartėjimo pagrindu. Esant glaudiems visapusiškiems tarybinių respublikų ryšiams, rusų kalbos, kaip tarpnacionalinio bendravimo kalbos, plitimas yra būtinas. Ir kapitalistiniame pasaulyje plačiai yra paplitusios anglų bei vokiečių kalbos, kaip tarptautinio bendravimo priemonė, tačiau jų nekalbama apie anglifikaciją ar germanizaciją.

Buržuaziniai ideologai dažnai puola tarybinę federaciją, postringaudami apie "centristinę dvasią". Nors tarybinės respublikos yra nevienodos pagal savo dydį, bet tai neturi įtakos jų lygiateisiškumui, suverenumui. Centralizmas Tarybų šaly derinamas su plačiausia tarybinių respublikų iniciatyva. Lietuva, kaip ir kitos tarybinės respublikos, sudaro vieningą šalies ekonominį kompleksą ir reikia derinti darbo pasidalijimo, gamybos specializacijos klausimus.

I TSRS Aukščiausiąją Tarybą išrinkta nuo Lietuvos 41 deputatas. Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas yra TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko pavaduotojas, o respublikos Ministrų Tarybos Pirmininkas yra TSRS vyriausybės narys. Tokiu būdu respublikos atstovai dalyvauja sprendžiant sąjunginėms instancijoms priklausančius klausimus.

Lietuva turi savo Konstituciją, aukščiausią valdžios organą — Aukščiausiąją Tarybą, užsienyje vadinamą parlamentu ar kongresu. Į ją išrinkta 350 deputatų. Respublika turi vyriausybę, kuri savo teritorijoje savarankiškai vykdo valstybinę valdžią, sprendžia visus ekonomikos, kultūros, sveikatos apsaugos klausimus.

Todėl buržuazinių falsifikatorių mėginimai iškraipyti socialistinės federacijos esmę yra bevaisiai. **V. Siudikas**

IŠ VIENOS DERYBŲ SALĖS

Baigiamajame Vienoje vykstančių derybų dėl ginkluotųjų pajėgų sumažinimo Centrinėje Europoje 30-ojo raundo plenariniame posėdyje kalbėjo Tarybų Sąjungos delegacijos vadovas V. Michailovas.

Kaip buvo pranešta žurnalistams spaudos konferencijoje, jis pabrėžė, kad Varšuvos Sutarties valstybių pateiktų Vienoje 1983 m. vasario 17 d. ir birželio 23 d. naujų konstruktyvių pasiūlymų tikslas — išvesti derybas iš aklavietės, praktiškai išspręsti problemą, kaip su mažinti pernelyg didelį kariuomenės ir ginkluotės koncentravimą Centrinėje Europoje.

Tarybų Sąjungos atstovas nurodė iš principo svarbią šių socialistinių šalių iniciatyvų reikšmę. Pirmą, jos grindžiamos jų pasiūlyta nauja pažiūra, kuri atveria paprastą ir tikslingiausią susidariusiomis sąlygomis kelią į suderintą tikslą — nustatyti vienodus kolektyvinius mažesnius NATO ir Varšuvos Su-

tarties ginkluotųjų pajėgų skaičiaus limitus — po 900 tūkstančių žmonių, iš jų sausumos kariuomenės — po 700 tūkstančių žmonių nuo jokių ginčų arba nesutarimų dėl dabartinių šio skaičiaus įvertinimų.

Antra, šiuose pasiūlymuose pateikta konkreti schema praktiškiausių veiksmų, kad būtų pasiektas galutinis sumažinimų rezultatas, būtent:

— Žengiant pirmą žingsnį jau artimiausiu metu sumažinti TSRS ir JAV kariuomenę Centrinės Europos rajone kartu su jos ginkluote remiantis savitarpio pavyzdžiu;

— po to laikinai, kol vyksta derybos, išaldyti visų tiesioginių derybų dalyvių ginkluotųjų pajėgų ir ginkluotės lygį;

— užbaigti derybas visuotiniu "Susitarimu dėl ginkluotųjų pajėgų ir ginkluotės savitarpio sumažinimo

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

TAIKOS KONFERENCIJA

Japonijoje įvyko tarptautinė konferencija už branduolinio ginklo uždraudimą. Jos darbe dalyvavo keli tūkstančiai Japonijos kovotojų už taiką, delegacijos iš 33 šalių, tarp jų — iš Tarybų Sąjungos, 13 tarptautinių organizacijų atstovai.

Konferencija vyko trimis etapais. Po Tokijo jos darbas buvo tęsiamas Hirošimoje ir Nagasakyje — Japonijos miestuose, kuriuose 1945 metų rugpjūčio 6 ir 9 dienomis vyko Amerikos atominis bombardavimas.

UŽDRAUSTI PULTI

Intensyvus branduolinės energijos vystymas — pasaulio tautų techninės pažangos objektyvus dėsniumas yra svarbus veiksnys. Tačiau pasaulinė bendrija susirūpinusi, kad karinio užpuolimo atveju branduolinės energetikos objektai gali tapti didžiulio pavojaus milijonų žmonių gyvybei šaltiniu. Apie tai buvo kalbama Ženevoje vykusiame nusiginklavimo komiteto sesijoje.

Reikalavimą užtikrinti saugų branduolinės energetikos objektų vystymą sesijoje atkakliai kėlė tiek socialistinių, tiek ir neprisijungusių valstybių — Argentinos, Birmos, Brazilijos, Indijos, Meksikos ir kitų — atstovai.

IŠBANDYTAS BRANDUOLINIS ITAISAS

Prancūzija liepos 21 dieną surengė Mururos atole, pietinėje Ramiojo vandenyno dalyje, eilinių branduolinio įtaiso bandymą, pranešė Naujosios Zelandijos seismologijos stoties atstovas.

Prancūzijos branduoliniai bandymai, vykdomi šiame Ramiojo vandenyno rajone, kelia Australijoje, Naujojoje Zelandijoje ir kitose regiono valstybėse didelį susirūpinimą.

ir su tuo susijusių priemonių Centrinėje Europoje", kurio išplėstinį projektą socialistinės šalys pateikė šių metų birželio 23 d.

Socialistinių šalių pasiūlymų kompleksas yra praktinio, kompromisinio pobūdžio. Jis apima visas reikiamas prielaidas savitarpiai priimtiniams sprendimams ir susitarimams priimti, taip pat adekvatinės patikrinimo priemonės, atitinkančias realų ginkluotųjų pajėgų sumažinimą ir apribojimą. Šiuose pasiūlymuose išsaugota viskas naudinga, kas buvo pasiekta derybose anksčiau, juose kartu atsizvelgiama ir į Vakarų poziciją.

NATO šalys kol kas oficialiai neatsakė dėl socialistinių valstybių pasiūlymų esmės, pažymėjo Tarybų Sąjungos delegatas. Tačiau kelia susirūpinimą tai, kad jos mėgina veikti iš senų, sustingusių ir nekonstruktyvių pozicijų.

Tarybų Sąjungos delegacija, kaip ir kitų socialistinių šalių delegacijos stoja už tai, kad derybos būtų kuo greičiausiai užbaigtos. Visos prielaidos tam yra. Vakarų atstovai turi naujai vertinti padėtį Vienos derybose ir po pertraukos grįžti prie derybų stalo su tokia pozicija, kuri jų neužblokuotų, o padėtų pasiekti pozityvių praktinių rezultatų, pabrėžė baigdamas Tarybų Sąjungos atstovas.

Kitas, 31-asis derybų raundas prasidės š. m. rugsėjo pabaigoje.

Iš "K. T."

PROVOKACIJOS NESILIAUJA

Tailandas nenutraukia ginkluotų provokacijų prieš socialistinę Kampučiją. Kaip praneša Kampučijos informacijos agentūra SPK, nuo liepos 22 ir 28 dienos Tailando karo aviacijos lėktuvai 5 kartus skraidė virš Kampučijos Liaudies Respublikos teritorijos. Tailando ginkluoti laivai buvo daug kartų išbrovę į Respublikos teritorinius vandenius Koh Kongo ir Koh Tango salų rajone. Kampučijos pasienio rajonai buvo keliasdešimt kartų apšaudyti artilerijos ugnimi iš Tailando teritorijos.

IŠ SOCIALISTINĖS ANGOLOS

Angolos Liaudies Respublikos vyriausybė priėmė įstatymą dėl karo tarybų sudarymo rajonuose, kuriuos puldinėja rasistinė Pietų Afrika. Šis nutarimas priimtas su-sikomplikavus karinei politinei padėčiai — nesibaigiantys Pietų Afrikos kariaunos ir jos marionečių iš banditiškų formuotųjų mėginimai destabilizuoti situaciją Angolos Liaudies Respublikoje. Tarptautinio imperializmo globojamas Pretorijos režimas stengiasi sukliudyti šalies liaudžiai kurti naują visuomenę.

ŠARVUOTIS PRIES DEMONSTRANTUS

Anglijoje ruošiamasi masiškai gaminėti visiškai naują mašiną... demonstracijoms išvaikyti.

Kaip praneša laikraštis "Times", šarvuotis bus apginkluotas galingomis puolamosiomis ir gynybinėmis priemonėmis. Planuojama sumontuoti jame šešiolika granatavaldžių, stūrius prožektorius, taip pat vandensvaidį, kurio čiuurkšlė gali apversti automobilį. Vandensvaidžiu taip pat galima purkšti dažus, kad po to būtų galima identifikuoti manifestacijų dalyvius.

Pirmąjį šio barbariško kovos su demonstrantais įrankio pavyzdį numatyta pagaminti iki ateinančių metų pradžios. Tačiau jau dabar Pakistano, kai kurių Lotynų Amerikos ir Artimųjų Rytų šalių režimai pareiškė norą apginkluoti juo savo baudžiamuosius organus.

MILITARIZUOJA FOLKLAND SALAS

Anglijos vyriausybė pradėjo intensyviai militarizuoti Folkland (Malvinų) salas, kurios pagal NATO strategų planus turi tapti Pietų Atlante steigiamo naujo agresyvaus bloko forpostu.

Aviacijos bazė numatoma pastatyti netoli salyno administracinio centro Port Stanley (Puerto Archentino). Dviem kilimo ir nutupimo juostomis galės naudotis strateginiai bombonešiai ir kiti sunkieji lėktuvai. Taip pat numatoma įrengti požeminiai ginklų sandėliai ir pastatyti kareivines personalui, angarus lėktuvams remontuoti bei aptarnauti.

— Vien tik Cikagoje yra virš 60,000 bedarbių ir apie 160,000 žmonių, gyvenančių žemiaus skurdo ribos. Kaip bedarbių, taip skurdžių daugiausia yra negrų.

— Centro Amerikos Contadora šalys, — Meksika, Kolumbija, Venesuela ir Panama, — reikalauja, kad JAV iš Centro Amerikos ištrauktų savo karines pajėgas, pasiūstas ten neva kariniams manevrams.

Vilnis, 1983 rugsėjo 1

Kaip tautininkai "Taisė" statistiką

Imperializmo strategijos nacionalinių interesų bei savitumų propaganda visuomet tarnauja valdančiosioms klasėms kaip priedanga savanaudiškai vidaus ir užsienio politikai. Kai kuriose Vakarų šalyse pastaraisiais metais nacionalizmas pasiekė masinės isterijos laipsnį. Ta proga galima prisiminti kaskart atsinaujinantį flamandų ir valonų ginčą Belgijoje, prancūzų kilmės kanadiečių pretenzijas.

Sitame fone ryškiai matyti lenininės nacionalinės politikos pozityvi reikšmė Tarybų Lietuvos gyvenime. Tikslai vienos kartos gyvenimas skiria mus nuo esminio persilaužimo lietuvių tautos gyvenime: socialistinė revoliucija išardė dirbtines pertvaras, skyrusias lietuvius ir lenkus, lietuvius ir rusus. Kas ir kaip tas pertvaras rentė? Kodėl? Šie klausimai glaudžiai susiję su šiandienine kapitalistinių šalių, taip pat — lietuvių reakcinės išėivijos propaganda.

Tautiško, brutalaus nacionalizmo linkmė buržuazinės Lietuvos politikoje ir ideologijoje subujojo neįskart. Įdomus dokumentas yra 1921 m. Klaipėdoje išėję kunigo Prano Zadeikio "Didžiojo karo užrašai". Knygoje skelbiamas 1916 m. lietuvių liberaliosios buržuazijos atsišaukimas į okupuoto krašto gyventojus: "Svetimtaučiams, kurių būtų Lietuvoje mažuma, turi būti įstatymų leidžiama liuosai ir sulig savo noro rūpintis savo švietimo ir kultūros reikalais su tinkama iš bendro išdo pašalpa".

Atsišaukimą rašė ne kvailiai: jie žinojo nacionalinę Lietuvos gyventojų sudėtį: paskutinio, 1897 m., Lietuvos gyventojų surašymo duomenimis vien tikslai lenkai sudarė beveik ketvirtadalį Kauno apskrities gyventojų. Lietuvių buržuazijai 1916 m. jau nujautusiai kaizerinės okupacijos galą, reikėjo šalininkų. Ir čia jie pasirodė vos ne internacionalistais, žadėjo tautinėms mažumoms įstatymų globą, net išdo subsidijas . . .

Praėjo ne taip daug metų. Politinė valdžia buvo iškovota, ir nusi-stovėjo visiškai priešinga, atlaidi pažūra į tautines mažumas: jokių įstatymo garantijų, o apie biudžeto "pašalpas" nėra ko ir kalbėti.

Neatsitiktinai imame buržuazinės Lietuvos požiūrį į lenkų mažumą. Istorijoje ilgą kelią nuėjusios drauge, šios dvi tautos įgijo bendros patirties, lenkai sudarė didžiausią kitataučių procentą ir buržuazinės Lietuvos laikais — virš 15 proc. visų gyventojų. Tačiau istorijos perrašinėtojai ir naujos "tautiškos" ideologijos kūrėjai nebeieškojo to, kas tautas jungė. Nedarbo, infliacijos, daugelio kitų vidinių problemų požiūriu nacionalizmas tarnavo kaip širma vidaus gyvenimo negerovėms slėpti, taip pat priemonė darbininkų judėjimui skaldyti. 1923 metų surašymo duomenimis Lietuvoje gyveno per 300 tūkst. lenkų, o 1930 m. veikė tik 3 lenkų gimnazijos. Toks liko tikrovėje "įstatymo leistas liuosas ir sulig savo noro kitataučių rūpinimasis savo švietimu".

Užsiminėme apie istorijos perrašinėtojus. Daug jų spietėsi anuomet apie nacionalistinį žurnalėlį "Mūsų Vilnius". Štai viename iš 1938 m. numerių skaitome, kad Lietuvoje lenkų yra ne 300, ne 200 tūkst., o tik 10 tūkst., o gal dar mažiau . . .

Daktaras Vladas Minkevičius "Mūsų Vilniuje": ". . . iš istorijos eigos mes žinome, kad čia jokių tikrų lenkų nėra o yra lietuvių tautos lenkiškai kalbanti atskala." Šį "įdomų" lingvistinį atradimą, deja, nei anuomet, nei daug vėliau tikri kalbos specialistai nepatvirtino: visiškai aiškiu, kam reikėjo daktarui Vladiui Minkevičiui ir kitiems "lietuviybės" advokatams griebtis grubaus melo — tai buvo aiškus socialinis užsakymas ir valdančiųjų klasių bandymas prakišti į gyvenimą nepopuliarią "tautiškumo" idėją.

Virgilijus Liauška

Kaip apgaulinėjami nežinantieji istorijos

Kai skaitai laikraštį arba žiūri televizijos naujienų vakarą laidą, susidaro įspūdis, jog pasaulio istorija prasidėjo arba šiandien rytą, arba vėliausia vakar antroje dienos pusėje.

Pasakojama apie paskutinius kraujo praliejimus, politines žmogžudystes, dabar vykstančias ekonominės krizės sąlygomis. Naujienų srautas milžiniškas. Regis, pasaulis nuolatos bombarduojamas krizių.

Laikraščių ir televizijos redakcijų vadovybė retai korespondentui duoda laiko įsigilinti į šiandieninį konfliktą. Susidaro įspūdis, kad šie konfliktai kyla iš nieko tarsi gamtos stichinė nelaimė.

Pagal tokį įsivaizdavimą Afrika — tai skurdas, badas, diktatoriai. Azija — badas, skurdas, smaugiškasis Pol Poto režimas masiškai naikina Kampučijos gyventojus, plius apsukrūs japonai, grasinantys užkariauti pasaulį savo technologija. Lotynų Amerika — tai indėnai, skurdas, karinės chuntos ir partizaniniai karai: nuolatinės, visiškai beprasmiškos žmonių skerdynės.

Tokios propagandos dėka Centrinės Amerikos rajonas, nors apie jį rašo daugybė laikraščių, surengiama nesuskaičiuojamas kiekis televizijos laidų, kaip ir anksčiau, lieka neaiškus. Vakar buvo nuverstas Vilnis, 1983 rugsėjo 1

Nikaragvos diktatorius Somosa. Bet šiandien, postringauja JAV laikraščiai ir informacijos agentūros, padėtis nė kiek ne geresnė.

Apie Centrinę Ameriką kalbama kaip apie naująjį Vietnamą. Bet tada reikia prisiminti, kad Vietname egzistavo senas Prancūzijos kolonijinis palikimas, kurį JAV užsimojo pakeisti savo viešpatavimu. Šito padaryti nepavyko didvyriško, atkaklaus patriotų pasipriešinimo dėka. Centrinėje Amerikoje JAV įvedė kolonijinį viešpatavimą dar šio amžiaus pradžioje. Centrinės Amerikos šalys yra politiniai JAV satelitai. Jos visiškai ekonomiškai priklauso nuo amerikiečių.

Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse Amerikos jūrų pėstininkai okupavo Nikaragvą. Okupacija tęsėsi iki ketvirtosios dešimtmečio pradžios, kai amerikiečių kariuomenė turėjo išeiti iš šalies, nes Nikaragvos, išsivaduosiosios kovos didvyris Augustas Sandinas ir jo nedidelė armija nugalėjo Amerikos jūrų pėstininkų junginius. Partizanams pavyko numušti Amerikos lėktuvą pirmajame pasaulio istorijoje mūšyje tarp partizanų ir aviacijos. Bet kai jūrų pėstininkų junginiai išvyko iš šalies, amerikiečiai pasirūpino, kad specialiai sutelkta civilinė

VAKARAI: BAIMĖS GNIAUZTUOS

Ižuliausio antisocialistinio psichologinio karo psichozeje kapitalizmo apologetai nebepaiso nei logikos, nei realaus gyvenimo faktų ir visokiais būdais stengiasi apjuodinti nemėgstamą politinę santvarką. Antitarybinių balsų gausybėje girdėti ir lietuvių reakcinės išėivijos falcečiai. Tautininkų likučių Cleve-lande leidžiama "Dirva" ir klerikalų "Draugas" Čikagoje išspausdino straipsnių, smerkiančių socialistinius visuomeninius santykius, o kolektyviškumo principą net išsigudrino pavaizduoti kaip neva "totalitarinio režimo", varžančio individo laisvės, pagrindą — toleruojantį neteisėybę, sudarantį palankiausias sąlygas nusikalstamumo plitimui.

Tai daroma tam, kad "grąžinant" buržuazinę santvarką ir juodinant socialistinę, norima skaitytųjų žvilgsnius atitraukti nuo ydingos kapitalistinės aplinkos, kurioje daugiau negu bet kur tarpsta blogis, nuo kurio patys kenčia ir neapsikentę kartais parašo.

Klerikalai vieni pirmųjų tarp išėivių bendraminčių prakalbo apie Amerikos visuomenės susvetimėjimą, apie amerikiečių uždaramą, individo atsiribojimą nuo aplinkos ir kolektyvo, su kuriuo, kaip jie rašo, individo nesieja kiek sklandesni ryšiai.

Bet kokioje civilizuotoje visuomenėje ieškojimas išsigelbėjimo "neutralume" nėra ir negali būti efektyvus, tačiau buržuazinių santykių gniždoma asmenybė nevengia kraštutinumų.

Štai ką rašo Adelaidėje (Australija) leidžiama "Mūsų pastogė": "Šiandien gyvename tokiu laikotarpiu, kai beveik išsigimė amžius galiojusios moralinės vertybės, ypač atsakingumo jausmas kitam. Atsakingumo stoka arba abejingumas kito atžvilgiu šiuo metu jau taip įsipilietinės reikalas, kad tai virto laiko apraiška ir kasdienybe. Vietoj atsakomybės išsikerojo individualizmas, virtęs kraštutiniu egoizmu. Jeigu reikalas ar įvykis mažesnis tiesiogiai neliečia asmeniškai, tai geriau apie tai nieko nežinoti, niekur nesikišti ir išlikti neutraliam".

Sitokio požiūrio pragaištingumu įsitikina vis daugiau buržuazinių vertybių vartotojų. Tie patys klerikalai aikčioja dėl skaudžių pasėkmių: "Apiplėšimų, namų iškraustymų, apvogimų ir net užmušimų nedalia yra pajutę ir lietuviai". Jau

gvardija, vadovaujama Somosos, šalyje užimtų valdžią. Viena pirmųjų Somosos akcijų buvo išsivadavimo didvyrio Sandino nužudymas. Somosininkų valdžia buvo nuversta tik praėjus 50 metų.

Centrinėje Amerikoje istorija gyvena. O štai Švedijos šiandieninė jaunoji karta jau nežino, koks karas vyko Vietname ir kodėl jis buvo pasmerktas. Ryšių su istorija nutraukimas ir lemia, kad smulki, paviršutiniška žurnalistika tampa dvigubai pavojinga.

JAV vyriausybė, kovodama prieš Nikaragvą, sako "pliuralizmas". Žodis, reiškias daugybiškumą, R. Reagano žodyne reiškia galimybę sukurti savą politinę partiją tiems, kas turi pinigų, ekonominę laisvę — teisę turėti asmenines įmones arba būti daugiacionalinės įmonės bendrininku. Sandinistai pareiškė, kad laisvė tapo galima tik nuvertus Somosos režimą. Remdamiesi didele istorine patirtimi, JAV laiko pirmuoju laisvės priešu . . . K. T.

žudoma ne bet kur, o pačiame Čikagos Market Parke ar Niujorko centre vidurdienį, kai mato kelios dešimtys žmonių. Žudikai lengvai pasislepia, nes niekas nesikiša į "svetimą reikalą".

"Svetimas reikalas" brangiai kainuoja amerikiečiams: kas 23 minutės žmogžudystė, kas 6 minutės — išžaginimas, kas 58 sekundės — ginkluotas apiplėšimas! Jei 1965 metais 100 tūkstančių JAV gyventojų teko 2449 nusikaltimai, tai 1978 metais padidėjo daugiau kaip dvigubai — 5109. Iš viso 1978 metais užregistruota 1114200 nusikaltimų, kurių kitais metais padaugėjo apie 11 procentų. Bendra nusikalstamumo tendencija ir augimo tempai išliko ir šio dešimtmečio pradžioje. Iš paskelbtų tyrimų duomenų matyti, kad 40 procentų amerikiečių nuolat kankina baimė būti užmuštiesiems ar bent sumuštiesiems. Todėl net ketvirtadalis jų vengia vakarais išeiti į gatvę ir net į svečius. Tokį stulbinantį baimės nelaisvės gniaužtų dydį iliustruoja tai, kad kas antras JAV pilietis jaučiasi galįs tapti potencialia bet kokio eilinio nusikaltimo auka.

Sistema, kuri labiau vertina pinigą, o ne žmogų, psichologiškai žaloja savo visuomenės narius: daugiau kaip 27000 amerikiečių kasmet nusižudo, ir šis skaičius yra tiesiogiai proporcingas didėjančiam ekonomikos nuosmūkiui šalyje.

Socialinis neteisėtumas ir ekonominė pažanga gimdo naujas nusikaltimų rūšis. Nuo suaugusių neat-silieka ir jaunimas. Pavyzdžiui, ratuoti plėšikai. Grobikai stveria iš aukos rankų portfelį ar krepšelį ir akimirksniu dingsta miesto džiunglėse . . . ant ratuotų pačių! Panašių nusikaltimų užregistruojama ne tūkstantis ir ne du.

Ne taip seniai "Draugas" rašė, kad kalinių skaičius JAV auga net 15 kartų greičiau negu gyventojų skaičius.

Panaši padėtis ir kitose kapitalistinėse šalyse. Štai Anglijoje nusikaltimų skaičius per 1982 metus padidėjo 10 procentų ir viršijo 3 milijonus nusikaltimų. Nusikalstamumo plitimas lydimas nauja nusikaltimų charakteristika: jie — įžūlesni, sadistiškesni, kraupesni. Žudoma norint pasiglemžti milijonus, žudoma dėl kelių dolerių, žudoma iš nevilties . . .

Valstybiniai institutai nesugeba garantuoti pagrindinės žmogaus teisės — teisės gyventi. Valdžios priemonės gerinti padėtį neveiksmingos. Štai torontiškiečiai, rašydami kad valdžia sustiprino kontrolę geležinkelio rajone, ironizuoja: "Padugnės, išmestos iš vienos gatvės, sau pastogę ras kitoje miesto pusėje", nes tai neesminis nusikalstamumo problemos sprendimas.

Tik tobulesni gamybiniai santykiai pajėgūs pašalinti šią buržuazinio pasaulio visuomenės negandų rykštę. Algirdas Kavaliauskas

— Čikagos taikos taryba renka parašus po peticijomis, reikalaujančiomis, kad senato užsienio reikalams komiteto pirmininkas sen. Percy pasisakytų prieš prez. Reagano "gunboat" politiką Centro Amerikoje.

— Kaip praneša laikraštis "Daily World", spalio 21-24 dienomis visoje šalyje vyks demonstracijos, nukreiptos prieš išdėstymą Vakarų Europoje branduolinių Peršing raketų. Tolygios demonstracijos vyks visame pasaulyje.

Afrika plėšia kiek tik pajėgia

Per pastaruosius dvidešimt metų neregėta sausra apėmė ne tik sachelio zoną Šiaurės Afrikoje, bet pasistūmė ir į žemyno pietinę dalį. Sausra naikina pasėlius, gyvulius, išdžiovina upes, tvenkinius, kelia bado grėsmę daugiau kaip 50 milijonų afrikiečių.

Sunki padėtis daugelyje Afrikos šalių ne tik dėl gaivalinių nelaimių. Badas — žiauri kolonijinio Vakarų valstybių viešpatavimo šiam žemyne išdava. Afrikos šalims primesta žemės ūkio sistema, kuri orientavo į monokultūras, į eksportinės produkcijos gamybą. Kolonizatoriai, privesdami auginti eksportines kultūras pačiose derlingiausiose žemėse, išstūmė tradicinius maistinius augalus.

Vakarų transnacionalinės korporacijos (TNK) monopolizavo pagrindinių Afrikos eksportinių kultūrų auginimą, gabenimą ir realizavimą. Pavyzdžiui, šalis, auginanti kavą, negali išsinarplioti iš pirkimo — pardavimo tinklo, kurį užmetė Amerikos ir Šveicarijos kapitalo kontroliuojamos kompanijos "General Foods" ir "Nestle". Anglijos "Brook Bond", "Finlei" ir "Lipton" dominuoja tarptautinėje arbatos rinkoje. Amerikos monopolijos "United Brands", "Standard Fruit" ir "Del Mont-Reinolds" susigrobė 70 procentų pasaulinės bananų prekybos. TNK pasisavina didžiąją dalį pajamų už Afrikos šalių žemės ūkio produkciją, o daugelis tukstančių afrikiečių jau žuvo nuo bado. 150 milijonų, arba trečdalis žemyno gyventojų, SNO duomenimis, priartėjo prie chroniško nepilnavalgybos ribos.

Daugelyje žemyno kampelių klesni vadinamasis agrobiznis, Vakarų monopolijų kontroliuojami eksportinių kultūrų, egzotinių daržovių ir vaisių, skirtų kapitalistinių šalių rinkoms, žemės ūkio kompleksai, o daugelis Afrikos valstybių priverstos pirkti dideliais kiekiais maisto produktus. Vien 1981 metais žemyno šalys už juos sumokėjo 5,6 milijardo dolerių.

Aktyvią veiklą, pajungdamos Afri-

rikos šalių žemes ūkį Vakarų monopolinio kapitalo interesams, atlieka Tarptautinės rekonstrukcijos ir vystymo bankas (TRVB), Tarptautinis valiutos fondas (TVF), kitos organizacijos, finansuojamos imperialistinių valstybių. Joms betarpiškai padedant, TNK apsirūpina nuolatiniais pigios žaliavos šaltiniais, gatavos produkcijos rinkomis, skirsto jaunoms nepriklausomoms valstybėms "pagalbą", kuri daugiau Vakarų monopolijoms nei joms duoda naudos. Apskaičiuota: kiekvienas Jungtinių Amerikos Valstijų idėtas doleris į TRVB Amerikos kompanijoms duoda 10 dolerių gryno pelno. Sąlygos, kuriomis teikiama Vakarų "pagalba" per TRVB ir TVF, iššaukia nacionalinių valiutų devalvaciją, išaldo darbo užmokestį, sukelia kainas, ypač maisto produktų, vidaus rinkose.

Sistemiškai krinta kainos žaliavų, kurias Afrikos valstybėms, nepaisant griežtų protekcinio priemonių, pavyksta eksportuoti į kapitalistinę rinką. Kaip pažymi Indijos "National Herald", 1982 metų liepos mėnesį jos buvo 13,5 procento mažesnės nei 1981 metais ir 25 procentais žemesnės nei 1980 metų liepą. Per pastaruosius metus cukraus kaina nukrito 40-50 procentų, o bananų per pastarąjį dešimtmetį — 20 procentų. Iš Vakarų importuojamų pramonės dirbinių kainos nepaliaujamai kyla.

Neokolonizatoriai siekia Juodajam žemynui uždėti naujus pančius, užtikrinti monopolijoms galimybę ir toliau apiplėšimu ir išnaudojimu išpausti maksimalius pelnus. Tačiau tokiam kursui vis labiau prieššinamasi. Daugelis Afrikos įžymių politinių, visuomenės veikėjų nurodo, kad tikros žemyno tautų nepriklausomybės galima pasiekti tik stiprinant nacionalinę ekonomiką, plėtojant nacionalinę pramonę, žemės ūkį. To pasiekti galima bendradarbiaujant su Tarybų Sąjunga, kitomis socializmo šalimis, kurios Afrikos valstybėms teikia nesavanaudišką pagalbą. **J. Žuravliovas**

Apie Tarybų Sąjungos gyventojus

Per 65 Tarybų valdžios metus Tarybų Sąjungoje gyventojų skaičius padidėjo 108 milijonais žmonių ir šių metų pradžioje viršijo 271 milijoną. Tai — sakiny iš nedidelės knygelės — žinyno "TSRS gyventojai", kurią išleido Politinės literatūros leidykla. Autoriai — grupė demografijos ir statistikos mokslininkų bei specialistų surinko žinyne daugybę dokumentų, kurie bus įdomūs plačiajam skaitytojui.

Tarybų Sąjungos gyventojų skaičius didėja didingų socialinių ir ekonominių pertvarkymo sąlygomis. Gyventojų skaičius būtų buvęs dar didesnis, jeigu ne sunkūs karo metų nuostoliai. Antrasis pasaulinis karas, pažymi autoriai, padarė dar ir vadinamųjų demografinių nuostolių — šalyje labai sumažėjo gimimų skaičius, padidėjo mirtingumas, buvo pažeista lyčių amžiaus struktūra. Dėl to tik 1955 metais, praėjus dešimtmečiui po karo prieš fašizmą, šalies gyventojų skaičius pasiekė prieškarinį lygį. Karo padariniai ir dabar dar neigiamai atsiliepia gyventojų skaičiaus augimui.

Gyventojų padaugėjo visose sąjunginėse respublikose. Ypač sparčiais tempais tai vyksta regionuose su gana aukštu gimimų skaičiaus

lygiu — Vidurinės Azijos respublikose ir Kazachijos TSR, Azerbaidžiano TSR ir Armenijos TSR. Spartūs gyventojų prieauglio tempai kai kuriose Šiaurės Kaukazo autonominėse respublikose, Tuvos ir Jakutijos ATSR. Autoriai taip pat pabrėžia, kad Sibiro ir Tolimųjų Rytų gyventojų skaičius jau seniai didėja spartesniais tempais negu visoje Rusijos Federacijoje. Tai — rajonų, kur steigiami dideli pramonės ir energetikos kompleksai, ekonomikos paspartinto vystymo rezultatas.

Žinyne pateikti duomenys rodo, kad vyrų skaičius šalyje auga spartesniais tempais. 1970-1979 metais vyrų padaugėjo 10 procentų, o moterų — 8. Ir vis dėlto moterų šalyje yra daugiau. Taip yra todėl, kad tarp gyventojų, kuriems 50 metų su viršum, moterų žymiai daugiau.

Žinyne pateikti keli įdomūs ir naudingi duomenys: apie miestų skaičiaus didėjimą, gyventojų migraciją, jų išsilavinimą, socialinę-klasinę ir nacionalinę sudėtį. Tarybų Sąjungoje daugiau kaip 100 nacijų ir tautybių, tarp kurių susidarė tikro lygiateisiškumo, broliškos savitarpio pagalbos ir bendradarbiavimo, pagarbos ir savitarpio

KAIP IŠVENGTI CUKRINIO DIABETO

Cukrinis diabetas — sunki medžiagų apykaitos liga. Jis dažnai prasideda netikėtai. Kartais pirmieji ligos požymiai būna troškulys, padažnėjęs šlapinimasis, kartais furunkuliozė, įvairūs odos grybeliai, niežulys, ypač lytinių organų ir pažastų. Todėl pajutus tokius simptomus, reikia nedelsiant kreiptis į gydytoją.

Liga gali prasidėti ir audringai. Tais atvejais ligonis per kelias valandas ar dienas tampa apatiškas, mieguistas, iš burnos sklinda acetono kvapas, pykina, vemia, kartais skauda pilvą. Toks ligonis daug geria, dažnai šlapinasi. Jei liga progresuoja, gali netekti sąmonės — atsiranda diabetinė koma.

Cukrinis diabetas labai paplitusi liga: pagal mirtingumą, po širdies ir kraujagyslių ligų bei vėžio, kai kuriose šalyse užima trečią vietą. Šiuo metu pasaulyje apie 30 milijonų žmonių serga aiškiu cukriniu diabetu ir dar daugiau — slaptomis jo formomis. Kas 10-12 metų daugelyje pasaulio šalių sergančiųjų šia liga žmonių skaičius padvigubėja. Jei sergantis diabetu žmogus nesilaiko dietos bei gydytojų nurodymų, jam išsirutulioja daug komplikacijų, iš kurių bene svarbiausios — širdies ir kraujagyslių sistemos pakenkimai: nukentė širdis, inkstai, akys, kepenys, nervų sistema ir kiti organai.

Ar galima sėkmingai kovoti su šia liga? Taip! Kol žmogus dar sveikas, apie 90 atvejų cukrinio diabeto galima išvengti, žinoma, jei to nuosekliai ir ryžtingai sieksime. Susirgus visiškai išgydyti nuo šios ligos jam nebegalima.

Apie 25% žmonių turi rizikos faktorius susirgti cukriniu diabetu. Vadinaisi, kas ketvirtas žmogus gali susirgti šia liga. O vis dėlto praktiškai taip nėra, nes nėra nė vieno absoliutaus rizikos faktoriaus, kurį būtų galima laikyti tikrąja ir vienintele cukrinio diabeto priežastimi. Šią ligą sukelia ne vienas kuris nors rizikos faktorius, o įvairūs jų deriniai. Žinant labiausiai pavojingus derinius, galima sėkmingai kovoti su jais, tuo pačiu su cukriniu diabetu.

Didelį vaidmenį čia vaidina paveldimi genetiniai rizikos faktoriai. Pastebėta, kad šeimose, kuriose yra sergančių cukriniu diabetu, ši liga keletą kartų dažnesnė, negu šiuo požiūriu sveikose šeimose. Jei abu tėvai serga cukriniu diabetu, jų vaikui susirgti šia liga yra 3 kartus didesnė tikimybė nei tuomet, kai šia liga serga tik vienas tėvų.

Vienas svarbiausių rizikos faktorių — nutukimas. Yra keletas nutukimo formų, tačiau dažniausiai

pasitikėjimo santykiai.

Įdomu tai, kad 93,1 procento Tarybų Sąjungos piliečių gimtąja laiko savo tautybės kalbą, o rusų — kaip gimtąją ar antrąją kalbą — moka beveik 215 milijonų žmonių.

Žinyne yra platus skyrius apie gyventojų sudėtį pagal pragyvenimo šaltinius ir apie darbo išteklių panaudojimą. Autoriai primena, kad jau daugiau kaip prieš pusę amžiaus Tarybų Sąjungoje likviduotas nedarbas. Visiškas užimtumas — vienas didžiausių socializmo laimėjimų. Dar daugiau, šalies liaudies ūkyje vis plečiama darbo panaudojimo sfera, darbo vietų skaičius didėja sparčiau negu darbingo amžiaus gyventojų skaičius.

S.J.

pasitaikančią sukelia nesaikinga mityba. Iki 90% sergančiųjų cukriniu diabetu yra nutukę. O nutukusieji iki 10 kartų dažniau serga cukriniu diabetu, lyginant su normalios kūno masės asmenimis. Šiuo metu yra pakankamai duomenų, įrodančių, kad asmenys, kurių kūno masė didesnė už normalią, daugiau nei 30% per 25 metus beveik visi suseraga cukriniu diabetu. Nutukusių ir mirtingumas didesnis. Ypač daug nutukusių anksčiau miršta nuo širdies ir kraujagyslių sistemos ir kitokių ligų.

Kova prieš nutukimą kartu yra kova ir prieš cukrinį diabetą. Žymiai paprasčiau ir lengviau yra išvengti nutukimo, nei nuo jo gydytis. Jei žmogus laikosi gyvenimo ritmo, taisyklingai maitinasi, netunka, tai net turėdamas paveldimą rizikos faktorių cukriniui diabetui, šios ligos gali išvengti.

Ne tik persivalgymas, bet ir besaikis alkoholio vartojimas, rūkymas taip pat yra rimti cukrinio diabeto rizikos faktoriai. Alkoholis turi daug kalorijų, tačiau jos menkavertės, nes nepatenkina organizmo ląstelių mitybinių poreikių. Be to, alkoholis sutrikdo normalius medžiagų apykaitos procesus organizme ir pamažu žlugdo žmogų tiek psichiškai, tiek fiziškai.

Cukrus yra vertingas maisto produktas. Iš jo susidaro glikogenas, kuris reikalingas širdies raumens, galvos smegenų, kepenų ir kitų organų mitybai. Tačiau besaikis jo vartojimas, ypač jei gyvenimo būdas nejudrus, yra kenksmingas, nes išsekina kasą, nuo jo tunkama ir galima susirgti diabetu.

Cukrinį diabetą gali sukelti ir įvairios psichinės traumos, besaikis ir ilgalaikis kai kurių medikamentų (gliukokortikoidų, chlortiazido darinų, preparatų, apsaugančių nuo nėštumo ir kt.) vartojimas, kai kurios ligos, ypač virusinės, ir daugelis kitų faktorių.

Norint išvengti cukrinio diabeto, būtina taisyklingai maitintis ir sveikai gyventi. Venkime nutukimo. Jei kūno masė per didelė, mažinkime ją. Mažiau valgykime saldumynų, venkime alkoholio, nerūkykime. Be gydytojo nurodymo nevartokime jokių medikamentų, būkime fiziškai aktyvūs.

Doc. A. Norkus

JAV karo laivynas Japonijos uostuose laučias tarsi būtų savo namuose. Igno MARTINAICIO pieš.

— Ilinois valstija per ateinančius penkerius metus išleis \$4.6 bilijono vieškelių taisymui ir naujų statymui. Ketina pataisyti valstijoje kaip 900 tiltų ir daugiau kaip 4,200 mylių vieškelių.

Vilnis, 1983 rugsėjo 1

Jau ruošiasi 1985 metams respublikinei dainų šventei

Siekdamas toliau plėtoti liaudies kūrybą, stiprinti darbo žmonių komunistinį auklėjimą, Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetas nutarė nuo 1983 metų spalio iki 1985 metų liepos mėnesio surengti respublikinę saviveiklinės meninės kūrybos apžiūrą ir 1985 metų liepos mėnesį Vilniuje — tradicinę respublikinę dainų šventę, skirtas tarybinės liaudies pergalės Didžiajame Tėvynės kare 40-osioms metinėms ir Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 45-mečiui pažymėti.

Minėtu laikotarpiu darbo kolektyvuose, mokymo įstaigose, kultūros rūmuose ir namuose, klubuose numatomos saviveiklinių kolektyvų kūrybinės ataskaitos, įvairių žanrų konkursai, politinės ir patriotinės dainos, mėgėjiškų filmų festivaliai, apžiūros, liaudies meno parodos.

Apžiūros rezultatai bus susumuojami 1985 metais miestų, rajonų ir respublikinėje dainų šventėse.

Į respublikinės apžiūros ir 1985 metų respublikinės dainų šventės organizacinį komitetą įeina žymūs kultūros ir meno veikėjai, partiniai, tarybiniai, profsąjungų, komjaunimo darbuotojai. Organizacinio komiteto pirmininku patvirtintas Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius, pavaduotojais — Lietuvos LKJS CK pirmasis sekretorius P. Ignatas, kultūros ministras J. Bielinis, Respublikinės Profsąjungų Tarybos sekretorius R. Baltrušaitis.

Kultūros ministerija, Respublikinė Profesinių Sąjungų Taryba, LLKJS Centro Komitetas, Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo,

Švietimo ministerijos, Valstybinis profesinio techninio mokymo komitetas, Vidaus reikalų, Automobilių transporto ir plentų, Buitinio gyventojų aptarnavimo, Sveikatos apsaugos, Lengvosios pramonės, ministerijos, Lietuvos vartotojų kooperatyvų sąjunga, partijos miestų ir rajonų komitetai, miestų ir rajonų vykdomieji komitetai įpareigoti užtikrinti, kad apžiūra ir dainų šventės įvyktų aukštu idėjinio-meniniu lygiu, o organizaciniam komitetui būtų suteikta reikiama parama.

Respublikinių ir vietinių laikraščių bei žurnalų redakcijos, Valstybinis televizijos ir radijo komitetas įpareigoti plačiai nušviesti apžiūros renginius ir dainų šventes. Bus įvesti specialūs skyreliai, rengiamos televizijos ir radijo laidos, populiarijančios meno saviveiklos pasiekimus, organizuojami saviveiklinių kolektyvų televizijos konkursai.

Valstybinis leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komitetas turi išleisti dainų šventės repertuarą ir kitą literatūrą, o Valstybinis kinematografijos komitetas — sukurti dokumentinį filmą apie 1985 metų respublikinę dainų šventę.

Svarbu, kad partinės, profsąjungų, komjaunimo organizacijos siektų toliau didinti meno saviveiklos masiškumą, gerinti repertuarą, įvairinti žanrus, kelti idėjinį-meninį lygį, kad apžiūros rengimą ir pasirošimą dainų šventėms plačiai panaudotų dirbančiųjų visuomeniniam-politiniam ir darbiniam aktyvumui didinti. **Iš "Tiesos"**

Drauge su revoliucija

[GARBINGASIS TSKP 80-METIS IR JAV LIETUVIŲ DARBININKAI]

Tarybiniai žmonės mini reikšmingą sukaktį: prieš 80 metų buvo įkurta marksistinė-lenininė komunistų partija, ilgą laiką turėjusi bolševikų (daugumos) pavadinimą — toji revoliucinė organizacija, nuo kurios pradžios skaičiuoja savo istorijos metus Tarybų Sąjungos Komunistų partija. Bolševizmo sąvoka atsirado RSDP (Rusijos Socialdemokratų partijos) II suvažiavime 1903 m., kai į vadovaujančius partijos organus buvo išrinkti daugiausia V. Lenino šalininkai. V. Leninas rašė: "Bolševizmas kaip politinė srovė ir bolševizmas kaip politinė partija egzistuoja nuo 1903 metų".

Ši data artima ir svarbi yra ne tik Lietuvos žmonėms, kurie, vadovaujami Komunistų partijos, sukūrė socialistinę santvarką, bet ir lietuvių išeivijai Amerikoje, kur bolševizmo idėjos suvaicino didžiulį revoliucionizuojantį vaidmenį, padėjo ugdyti priešakinę darbininkiską organizaciją. Lietuvoje ir išeivijoje yra gana plačiai išnagrinėta, kaip tarp JAV lietuvių plito marksizmo-leninizmo idėjos, kaip klasių kovoje brendo internacionalistinė lietuvių organizacija, kokią įtaką šiame procese turėjo kairioji darbininkų spauda ir t. t. V. Kapsuko straipsniai, L. Petkevičienės, B. Ragučio, L. Kapočiaus knygos, Vilnis, 1983 rugsėjo 1

studija "Ideologinės srovės lietuvių išeivijoje", R. Sarmaičio mokslo darbai, L. Pruseikos, R. Mizaros, A. Bimbos ir kitų rašiniai sutelkia daugybę faktų bei žinių apie lenininių bolševizmo idėjų plitimą tarp JAV Lietuvių, tad kartoti tos istorijos, šiandien prisimenant reikšmingąją Tarybų Sąjungos Komunistų partijos datą, čia nėra reikalo. Tačiau ta proga svarbu dar sykį pabrėžti, jog JAV lietuvių revoliucinis ir apskritai pažangusis, proletarinis, judėjimas vystėsi, nuo pat pradžios nuolatos jausdamas įvykių Rusijoje ir Lietuvoje atgarsius, glaudžiai santykiaudamas su revoliucionieriais tėvų krašte, jog visais laikais didžiausią vaidmenį ir įtaką turėjo pažangi darbininkiška spauda, kurios tradicijas tebetėsia net du JAV lietuvių laikraščiai — "Laisvė" ir "Vilnis".

Tai, kad švenčiant bolševikinės organizacijos 80-metį, tebeina du išeivių laikraščiai, daug nusipelnę marksizmo-leninizmo idėjų populiarinimui, yra didžiulis reikšmingas istorijos ir kultūros faktas, kurio negali sumenkinti ar pakeisti jokie antitarybiniai liberalų skubėjimai "nurašyti" pažangųjį judėjimą. Šis judėjimas gyvas ne tik savo istoriniais nuopelnais ir įtaka visam išeivių gyvenimui, bet ypač tuo, kad jo politinis, visuomeninis, kul-

Vilniuje įvyko liaudies muzikos festivalis "Skamba, skamba kankliai". Šiame tradiciniame renginyje dalyvavo ir svečiai iš Suomijos Joensu miesto, saviveiklininkai iš Minsko, Rygos. Etnografiniai ansambliai koncertavo Vilniaus senamiesčio kiemuose. Baigiamasis visų šventės dalyvių koncertas — vakaronė įvyko Vilniaus V. Kapsuko universiteto Didžiajame kieme.

Nuotraukoje: Groja universiteto dainų ir šokių ansamblio birbynių grupė. V. Gulevičiaus nuotrauka

tūrinis ir literatūrinis palikimas seniai tapo organine naująjį gyvenimą kuriančios lietuvių tautos gyvenimo dalimi, priimtas ten kaip savas, reikalingas, net būtinas, reikšmingai praturtinantis visą demokratinę lietuvišką kultūrą. Kiekvienas visuomeninis-politinis ir kultūrinis judėjimas susijęs su apibrėžtu istoriniu laikotarpiu, svarbiausia, koks jo aktyvusis indėlis ir palikimas. Ir jeigu akiratininkai jau taip pamėgo dabar kartoti, kad esą JAV lietuvių pažangus judėjimas neturėjęs jokio vaidmens krašto gyvenime ir nieko nepalikęs, tai teliudija jų istorinį nemokšišumą ir iškreiptą reaiybės suvokimą. Šis judėjimas mena TSKP gimimo laiką, o kad tiek ilgai išgyventų akiratininkų ar į juos panašus sąjūdis, tai jie ir patys net nesapnuoja. O idėjos, kurių įkvepiamas ilgais dešimtmečiais vystėsi pažangus judėjimas ir spauda, pasiekė tokių laimėjimų, kad visa galingiausios kapitalistinės valstybės ir monopolijų propagandinė mašina, kuriai pagal savo kuklias išgales talkina ir lietuvių antitarybininkai išeivijoje, niekaip negali jų ir jų įtakos sumenkinti.

Militaristinio JAV valdžios agresyvumo demonstravimas sukelia vis platesnį masinį amerikiečių pasipriešinimą, o kova už taiką, už tautų bendradarbiavimą visados buvo ir yra pažangaus JAV Lietuvių judėjimo idėjinis pagrindas, vadinasi, ir tuo šis judėjimas tebėra gyvas, reikšmingas. Todėl ir kalbos, esą mūsų lietuviškas pažangus judėjimas nieko bendro neturįs su Amerikos darbininkais ir demokratine šio krašto tradicijomis yra tuščios, bejėgiško piktumo pagimdytos... Jas užtinkant intelektualų rašiniuose, prisimena šie A. Bimbos žodžiai apie tokių žmonių tariamą objektyvumą:

— Jie sakosi rašą apie JAV darbininkų judėjimą "bešališkai". Mes netikime bešališkumu. Tariamasis profesorių bešališkumas darbo ir kapitalo klausimu tėra veidmainystė. Tai tik figos lapelis, turįs pridengti jų uolias pastangas apginti kapitalistinę santvarką ir kapitalo interesus.—

TSKP 80-metis yra visų revoliucinių pasaulio jėgų šventė, liudijantis marksizmo-leninizmo idėjų gyvybingumą. Jį su pagarba prisimena ir pažangios JAV lietuvių spaudos skaitytojai, kurie didžiuojasi,

PILIES SKERSGATVYJE

Dvi dienas vienoje gražiausių Vilniaus senamiesčio gatvelių — Pilies skersgatvyje — jau vienuoliktą kartą buvo surengta respublikinė liaudies meistrų tapybos paroda.

Linksmi užgrojusi, kaimo kapela pakvietė žiūrovus parodų salėn po atviru dangumi. Čia keliomis eilėmis buvo sukabinta daugiau kaip 200 paveikslų. Daugiau kaip šimtas autorių iš Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Kapsuko, kitų miestų ir rajonų eksponavo įvairiausių žanrų darbus.

Vainikas

Rankos, rankos!
Kad jos susijungtų —
Vainiku visą žemę apjuostų.
Rankos baltos, juodos, geltonos,
Tos, kur neša pasauliui turtus.

Ten atrastų sau vietą
Rankos žemdirbio seno
Ir krovėjo — pūslėtos, idiržę,
Rankos, kvepiančios vynuogių lapais
Ir juodos anglies aitrumu.

Įsipintų ten rankos
Miško medžių kirtėjo,
Rankos liejančios plieną,
Jūroj traukiančios tinklą,
Rankos, aptėkštos pieno puta.

Koks tai būtų vainikas!
Jis nuvysti negalėtų,
Nes juk saulė jam teiktų gyvybę,
O žemė, maitintoja žemė,
Jam teiktų jėgos ir spalvų.

Mes savo šaly
Po vidutienio saule
Darbo rankų vainiką iškėlėm —
Tegul mato visi, kaip jis žydi,
Tegul įpina savo rankas.

Vladas Mozūriūnas

kad daugelis jų buvo didžiųjų revoliucinių pertvarkymų epochos liudininkais ir kovos už teisingesnius socialinius žmonių santykius, už taiką ir tautų bendradarbiavimą dalyviais.

Idėjos, kurioms paskyrė savo gyvenimą pažangaus JAV lietuvių judėjimo veikėjai, yra, kaip liudija istorinė patirtis, nemirtingos ir nugalintios. Tai primena ir visa pažangios spaudos istorija, plačiai atspindėjusi V. Lenino įkurtos partijos aštuoniasdešimties metų istorinį kelią ir pasaulinę misiją.

Jonas Dargis

IR MIESTUI, IR KAIMUI

Tarybų Lietuvoje šiemet gerai klostosi reikalai gyvulininkystėje. Padidėjo karvių pieningumas, penimų gyvulių priešvoris. Todėl pagaminama ir parduodama vis daugiau gyvulininkystės produktų. Kaip pranešė Lietuvos centrinė statistikos valdyba, per pirmąjį šių metų pusmetį respublikos maisto pramonė pagamino žymiai daugiau negu buvo numatyta mėsos, sviesto, sūrių.

Lietuvos darbo žmonės kartu su visa tarybine liaudimi siekia įgyvendinti "TSRS maisto programą laikotarpiui iki 1990 metų". Ši dokumentą Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Centro Komiteto plenumas priėmė praėjusių metų gegužės mėnesį. Panaši programa šių metų pradžioje buvo patvirtinta ir Lietuvoje, kiekviename respublikos rajone. Visi kolūkiai, tarybiniai ir kiti valstybiniai ūkiai paruošė planus, ką jie veiks ekonominėje ir socialinėje srityje iki 1990 metų.

Respublikoje vidutinį metinį grūdų derlių planuojama padidinti iki 3,6-3,9 milijono tonų. Tam pasiekti reikalinga, kad kiekvienas hektaras duotų po 29-30 centnerių grūdų. Galima priminti, kad ypač derlingais 1976 metais Lietuvoje buvo gauta po 29,2 centnerio grūdų iš hektaro.

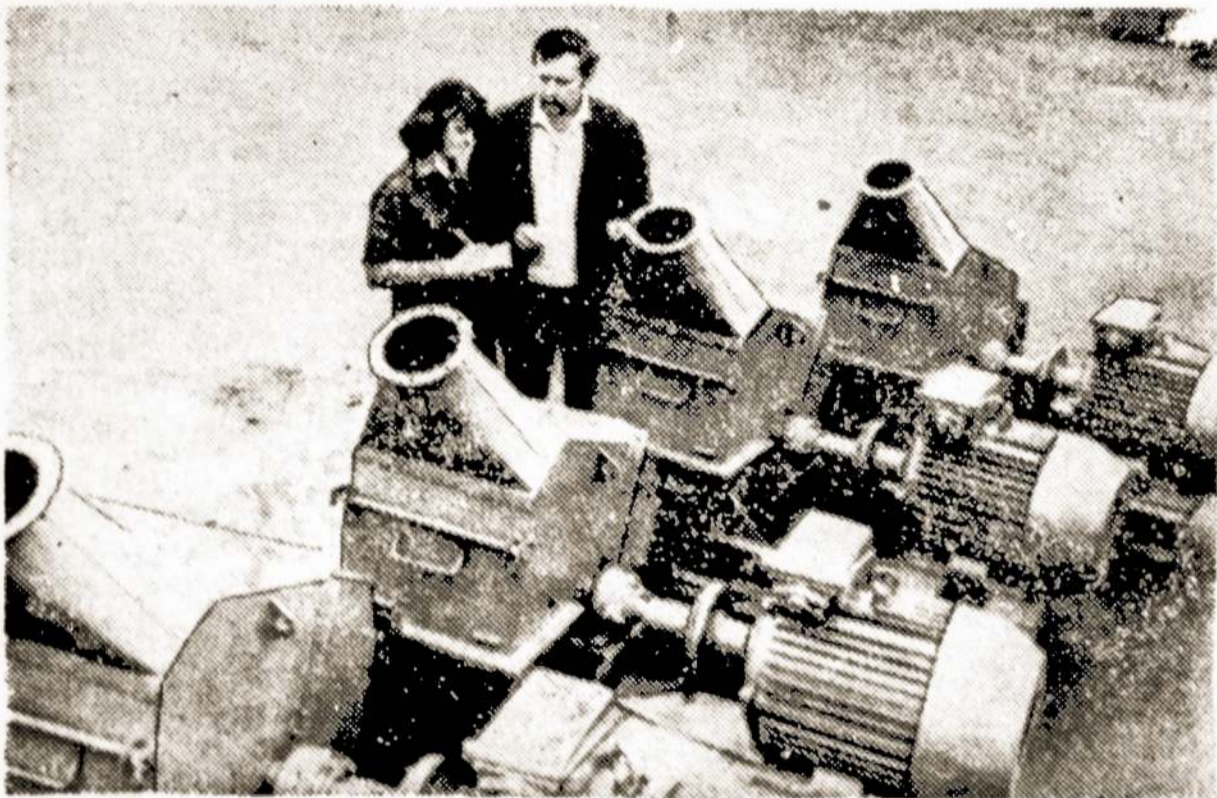
Plečiant grūdų ir pašarų gamybą, pagausės ir gyvulininkystės produktų. Maisto programoje numatoma, kad per dvyliktąjį penkmetį palyginti su praėjusio dešimtmečio antrąja puse mėsos gamyba kasmet didės 30 procentų, kaip ir pernai, o

pieno — 10 procentų. Taigi šio dešimtmečio pabaigoje tarybiniai žmonės turės gerokai turtingesnę stalą.

Gali kilti klausimas, kodėl prireikė Maisto programos? Tai galima paaiškinti visų pirma didžiulėmis permainomis mieste ir kaime. Kyla gyventojų gerovė, žmonės pradeda vis daugiau vartoti vertingesnių maisto produktų. Štai kodėl nors dabar gerokai daugiau pagaminama maisto produktų negu prieš karą, kai kurių jų parduotuvėse dar trūksta. Tuo tarpu žemės ūkyje dirbančių žmonių skaičius tolydžio mažėja. Sakysime, prieš pusantro dešimtmečio Lietuvos kaime gyveno 55,1 procento visų gyventojų, o 1982 metų pradžioje jau tik 36,5 procento. Taigi vos ne du trečdaliai respublikos piliečių dabar gyvena miestuose. O juk buržuazinėje Lietuvoje miestų gyventojų skaičius sudarė beveik tik penktadalį. Iš čia matyti, kaip pasikeitė maisto gamintojų ir vartotojų santykis.

Maisto produktų gamyba didinama mechanizuojant, moderninant žemės ūkį. Kartu siekiama, kad kaimo žmonių gyvenimas nesiskirtų nuo miestiečių. Kuriamos šiuolaikinės gyvenvietės, kuriose jau gyvena daugiau kaip 60 procentų visų kaimo gyventojų. Vien per pastaruosius septynerius metus Lietuvos kaimuose pastatyta per 57 tūkstančius butų, turinčių visus miestiečių patogumus. Artimiausią dešimtmetį respublikoje ypač daug bus statoma kultūros ir buities objektų.

J. Žukauskas

Rokiškio žemės ūkio mašinų gamyklos kolektyvas sėkmingai baigė įvykdyti pusmečio planą. Žolės miltų smulkintuvų, matricų žemės ūkio mašinoms pagaminta virš pusmečio plano beveik už šimtą tūkstančių rublių.

Nuotraukoje: Kontrolierė Laima Jakimavičienė ir vyriausiasis dispečeris Teisutis Juozapavičius tikrina išsiuntimui paruoštus žolės miltų smulkintuvus.

STROPŪS METRAŠTININKAI

Bemaž aštuoni šimtai Akmenės rajono kraštotyriminkų rašo darbo kolektyvų metraščius, rūpinasi rajono paminklų apsauga. Ypač aktyvūs yra centrinės ligoninės, Černiakovskio kolūkio, Akmenės, Viešnių vidurinių mokyklų kraštotyriminkai. Pernai 12 aplankų perduota respublikinei kraštotyros darbų saugyklai.

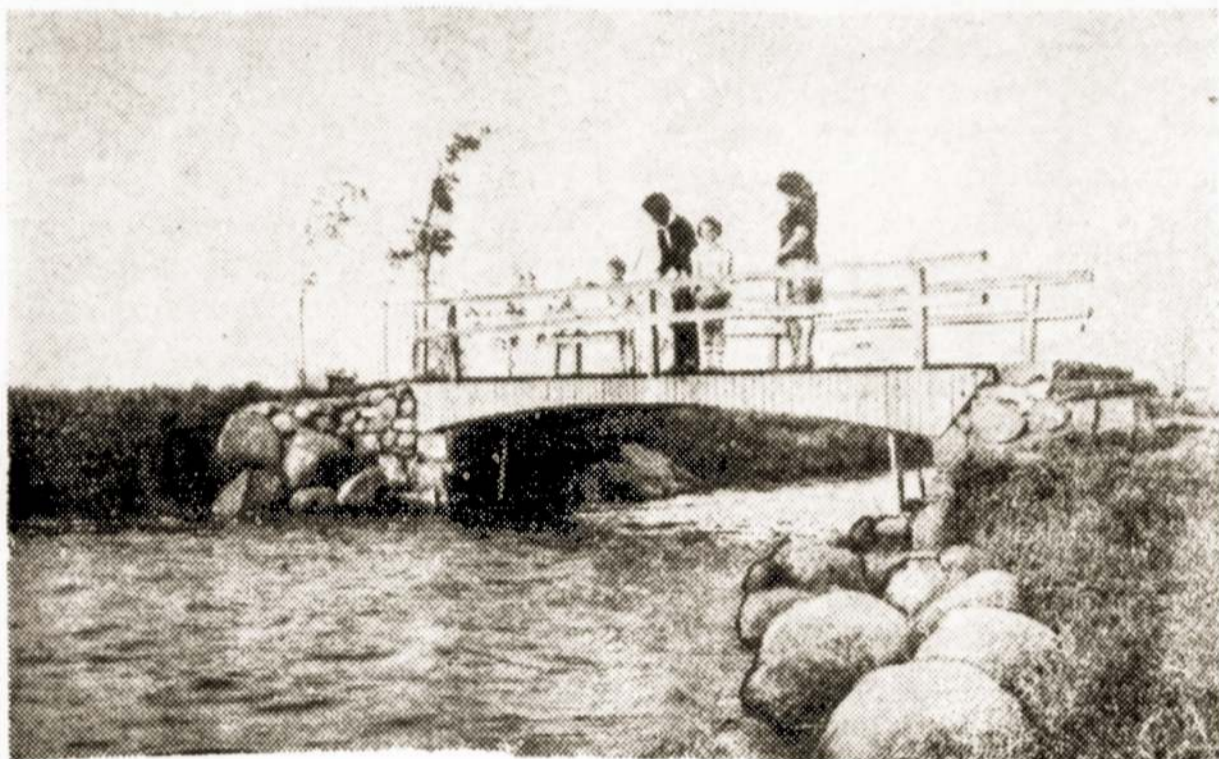
6

PARTINĖ MOKYKLA

Vilniaus aukštoji partinė mokykla išleido keturmečio ir dvimečio skyrių eilines laidas. Diplomai įteikti 111 klausytojų. Būsimieji partiniai ir tarybiniai darbuotojai pradėjo savarankišką darbą tuoj po TSKP CK 1983 m. birželio plenumo, priėmusio programinius dokumentus.

Važiuojant iš Silutės Jurbarko link kairėje kelio pusėje žvilgsnį patraukia gražus miestelis. Tai Silutės rajono TSKP XXV suvažiavimo tarybinio ūkio Juknaičių gyvenvietė. Garsus Tarybų Lietuvoje ūkis ne tik savo gamybiniais laimėjimais, bet ir gražiai sutvarkyta gyvenvietė. Čia yra asfaltuotos gatvės, dailūs dviaukščiai ir triaukščiai namai. Gyvenvietėje pastatyta vidurinė mokykla, prekybos centras, vaikų darželis, valgykla-kavinė. Butuose — elektra, centrinis apšildymas, vandentiekis. Nauja gyvenvietė turi 1130 gyventojų, kurių vidutinis amžius 32 metai.

Ileido giliai šaknis į gimtąją žemę ir traktorininkas Romas Statkus. Jis čia gimė, augo. Čia visą gyvenimą praleido jo tėvas Stasys. Romas sukūrė šeimą, gavo trijų kambarių butą. Jo žmona dirba melžėja. Jų šeimoje dvi atžalos — dukra Lina, kuri lanko antrą klasę, ir sūnus Nerijus, lankantis vaikų darželį. Jauni žmonės suranda laiko ir mokslui — jie abu Silutės zootechnikumo diplomantai. Baigę jį, galvoja studijuoti aukštesiose mokyklose.

Nuotraukoje: Traktorininko Romo Statkaus šeima prie ūkio dirbtinio ežero.

Nuotraukoje: Traktorininkas Romas Statkus ir jo žmona melžėja Janina, Silutės zootechnikumo diplomantai, ruošiasi egzaminams. M. Baranausko nuotraukos

VILNIUJE PER METUS ATLIEKAMA APIE 50 INKSTŲ PERSODINIMO OPERACIJŲ

Vilniaus klinikinės ligoninės nefrologiniame skyriuje, erdvoje hemodializės palatoje, prie kiekvieno ligonio lovos — sudėtinga dirbtinio inksto aparatūra. Čia, nuolatinėje rūpestingoje gydytojų ir medicinos seserų priežiūroje, gydomi žmonės, kurių inkstai dėl chroniškų susirgimų arba dėl igimtų ydų nebegali atlikti savo funkcijos.

Tai labai rimti susirgimai, kurie ne taip seniai buvo laikomi nepagydomais. . . Šiuo metu ligoniams, kurių inkstų funkcija sutrikusi dėl ūmaus susirgimo (apsinuodijimo, sutrenkimo avarijos metu ir kt.), kol tikrasis inkstas gydomas, jį pavaduoja dirbtinis. O tie, kurių inkstų funkcijos jau nėjanoma atstatyti, dializuojami gali laukti inksto persodinimo operacijos netgi keletą metų.

Pirmąją inksto transplantacijos operaciją Vilniaus klinikinėje dešimtmetį atliko profesorius A. Marcinkevičius. Dabar šias operacijas atlieka docentas V. Kleiza, doc. B. Dainys, gydytojas G. Žukauskas ir kiti — puikūs šios srities chirurgai. Jie persodinė per 380 inkstų.

Sio centro vadovas doc. V. Kleiza pasakoja:

— Pirmosios inkstų transplanta-

cijos operacijos, nors ir atliktos techniškai gerai, nebuvo sėkmingos. Tuomet mes neturėjome tokių aparatūros, kokią turime dabar. Nebuvo galimybių smulkiai iširti, ar organas tinka recipientui.

Kai gavome daugiavietį dirbtinį inkstą, atsirado galimybė rimtai dirbti. Reikalas tas, kad vienas donorinis inkstas gali gerai tikti tik vienam žmogui iš 400-500.

Taigi gavę transplantacijai tinkamą organą, mes jį laikome ligoniams. Tik turėdami daugiau dializuojamų ligonių, galime geriau priitaikyti organą atitinkamam recipientui.

Jau kurį laiką artimai bendradarbiaujame su Maskvos, Minsko ir Rygos inkstų transplantacijos centrais, turime duomenų apie visus ten esančius ligonius. Gavę tinkamą transplantuoti inkstą, peržiūrime, kuriam iš visuose centruose laukiančių ligonių jis labiausiai tinkamas. Suprantama, taip daro ir kaimynai.

Vilniuje, per metus atliekama apie 50 inkstų persodinimo operacijų. Netrukus šis centras turi persikelti į naujas patalpas Santariškėse. Ten bus nauja aparatūra, geresnės ligonių gydymo sąlygos.

Vilnis, 1983 rugsėjo 1

Alizavos jaunimo klubas

Kai prieš ketvertą metų Žemės ūkio akademijos auklėtinis Zigmantas Aleksandravičius pradėjo dirbti Kupiškio rajono Alizavos kolūkio pirmininko pavaduotoju gamybai, palikimą rado prastą: derliai žemi, darbo drausmė pašlijusi, jaunimo ūkyje mažai.

— Be jaunų rankų atsilikimo neveiksime, — kalbėjo jis viename valdybos posėdyje.

— Mūsų jaunimas žemei abejingas, bėga iš kolūkio, — pasigirdo balsai.

Tačiau jaunasis pirmininko pavaduotojas buvo kitos nuomonės.

Pirmiausia Zigmantas pradėjo nuo ekskursijų. Jaunimas pabuvojo Maskvoje, Leningrade . . . Kelionės, jau nekalbant apie jų auklėjamąją reikšmę, jaunimą subūrė, suartino.

— O kur jaunimui susieiti, susiburti čia, ūkyje? — Vis suko galvą Z. Aleksandravičius, jau tapęs ūkio komjaunimo organizacijos sekretoriumi. Pagaliau, nusiziūrėjęs laisvesnes patalpas, komjaunimo susirinkime pareiškė:

— Rengsime jaunimo klubą.

— Jaunimo klubą? — nustebo ne vienas. — Tokio dalyko dar Kupiškio rajone nebuvo.

Z. Aleksandravičiaus paprašytas, rajono architektas Algis Graužinis paruošė klubo projektą, ir ūkio statybininkai kibo į darbą. Laisvalaikio jiems talkino ir patys komjaunuoliai.

Jaunimo klubo atidarymas sutapo su Pergalės švente. Todėl ir pirmieji jo svečiai buvo Didžiojo Tėvynės karo veteranai, daug ūkiui nusipelnę žmonės Povilas Didžiulis, Antanas Zurbas, Povilas Glemža ir kiti. Alizavos vidurinės mokyklos moksleiviai neeilinio įvykio proga surengė teminę diskoteką "Mūsų dar nebuvo, kai patrankos griaudė".

Tokia buvo pradžia. Šiandien sunku suminėti visus jaunimo susibūrimus, vykusius klube. Ne tik jaunimo. Ir jauni, ir seni žemdirbiai sugužėjo į klubą, kai čia vyko susitikimas su mylimu liaudies rašytoju Juozu Baltušiu, "Senovės kupiškėnų vestuvių" režisieriumi ir vadovu Povilu Zulonu. Ilgai ilgai klube negeso šviesa, skambėjo dainos, kai čia viešėjo jaunieji kaimyninio Bakšėnų kolūkio žemdirbiai,

kai į vakaronę buvo susirinkusios jaunosios kolūkio šeimos.

Gražiai čia praeina jaunimo palydos į Tarybinę Armiją. Būsimuosius karius išlydi, palinki jiems geros kloties darbo draugai, ūkio vadovai, visuomeninių organizacijų atstovai. Gal todėl jau keleri metai beveik visi jaunieji alizaviečiai, atlikę pareigą Tėvynei, sugrįžta į savo ūkį.

Įkūrus jaunimo klubą, pagyvėjo ir meno saviveikla. Nemaža savo laisvalaikio jai skiria komjaunuoliai vairuotojai Jonas Dešrys, vet. gydytojas Česlovas Kančiauskas, kiti dainos, šokio, vaidybos entuziastai.

— Jaunaklubiečiai, — pasakoja klubo vadovė Danutė Palilionytė, — glaudžiai bendradarbiauja su Alizavos vidurinės mokyklos pedagogais, mokyklos pirmine komjaunimo organizacija, daug dirba, ieško, kad jaunimas, baigęs vidurinę, liktų gimtinėje.

Cia organizuojami susitikimai su gamybininkais, pokalbiai apie jaunuolio vietą gyvenime. Džiugu, jog jau ryškėja ir šio darbo rezultatai. Šiuo metu ūkyje darbuojasi beveik 70 jaunų žmonių.

Paskelbus Paberžės vidurinės mokyklos abiturientų kreipimąsi, į jaunimo klubą atėjo Alizavos vidurinės mokyklos abiturientai, ūkio vadovai, darbo veteranai, pirmūnai. Visi šnekėjo apie žemdirbiškas profesijas, ištikimybę žemei, neaplenkiant trūkumų, kurių dar yra nemažai. Nemaža dalis abiturientų ir aštuntokų pasižadėjo eiti savo tėvų, žemdirbių keliu.

Šiandien Zigmantas Aleksandravičius — jaunimo klubo įkūrimo iniciatorius ir pirmasis jo vadovas — nebedirba Alizavoje. Jis neseniai išrinktas to paties rajono Juodpėnų kolūkio pirmininku. Jis ir čia, pasiteikęs jaunimą, tą patį rajono architektą A. Graužinį, steigia jaunimo klubą.

Bet ir Alizavos kolūkio jaunimo klubas — patikimose rankose. Jam vadovauja Danutė Palilionytė. Čia, Alizavoje, ji prieš penkerius metus baigė vidurinę mokyklą, po to — Gruzdžių tarybinį ūkį-technikumą, dirba gimtojo ūkio veterinarijos felčere. Taigi ir jai Alizavos rūpesčiai, jų reikalai nesvetimi.

Klubas veikia ir nuolat kviečia ūkio jaunimą ir senimą į vis idomesnius renginius. **A. Orietas**

Kaunietės liaudies menininkės Onos Bakanauskienės sukurtos lietuviškos lėlės apkeliaavo daugelį šalių. O ir jos namuose tikras muziejus. Kambariuose puikuojasi lėlės, pasidabinusios beveik viso pasaulio tautų nacionaliniais rūbais. Todėl moteris niekada nestokoja svečių. Ypač dažnai pas ją lankosi miesto moksleiviai.

Nuotraukoje: O. Bakanauskienė rodo savo lėles Kauno J. Jablonskio vidurinės mokyklos moksleiviams. **K. Jankausko nuotrauka**

Vilnis, 1983 rugsėjo 1

Dešimt tūkstančių vaikų šią vasarą praleis prie Baltijos—Girulių pionierių stovyklose.

Nuotraukoje: Smagu pasimaudyti jūroje.

Nuotraukoje: Berniukai ir mergaitės "Pasakos" pionierių stovykloje.

B. Aleknavičiaus nuotraukos

Ką duoda socialinio ir ekonominio ugdymo planas

Daug ir įvairių geriausių pasaulinius standartus atitinkančių prekių gamina Tarybų Lietuvos lengvoji pramonė. Gerai dirbti įmonių kolektyvams padeda ne tik naši technika, aukštas darbininkų meistriškumas, bet ir nuolatinis dėmesys gamybininkų darbo, buities ir poilsio sąlygoms. Jos nuolat tobulinamos pagal visos pramonės šakos socialinio ir ekonominio ugdymo planą. Apie tai, kas daroma, ji įgyvendinant, pasakoja Lietuvos TSR lengvosios pramonės ministro pirmasis pavaduotojas E. Dilys.

— Gamybos modernizavimas, sparti technikos pažanga labai sumažino fizinio darbo sąnaudas. Tačiau padidėjo našius įrengimus aptarnaujančių darbininkų darbo monotoniškumas, sukėliaš pervargimą. Socialinio bei ekonominio vystymo planas ir numato kompleksą konkrečių priemonių darbui palengvinti. Svarbi kryptis — techninis įmonių pertvarkymas. Jų rekonstrukcijai, gamybos tobulinimui kasmet skiriamos milijoninės lėšos. Iš pagrindų jau pertvarkytos vilnos, medvilnės, trikotažo, pirminio linų apdirbimo, kitos pramonės šakos. Visa tai žymiai pagerino dirbančiųjų, kurių tris ketvirtadalius sudaro moterys, darbo sąlygas.

Pagal socialinio ir ekonominio ugdymo planą įmonėse atlikti sociologiniai, ekonominiai, psichologiniai tyrimai. Apdorojus sukaupią medžiagą, fabrikuose sudaryti racionaliausi pamaininio darbo ir poilsio režimai. Jaukūs psichologinės iškrovos kambariai, funkcinė muzika, gamybinė mankšta, specialūs masažai mažina nuovargį.

Didelis dėmesys skiriamas dirbančiųjų poilsui. Sukurtas platus poilsio bazių, sanatorių, profilaktorių tinklas. Jos pastatytos kooperuotomis įmonių lėšomis Baltijos pajūrio kurortuose Palangoje, Sventojoje, Kuršių Nerijoje, kituose gražiausiuose respublikos kampeliuose prie ežerų ir upių. Už poilsį apmoka profsąjunga. Yra kur pailsėti ir gamybininkų vaikams. Jų patogumui gerai įrengtos pionierių stovyklos. Poilsiaviečių steigimas, racionalus modernios technikos panaudojimas, mokslinis darbo organizavimas sudarė sąlygas daugiau kaip trims ketvirtadaliams dirbančiųjų atostogauti vasarą.

Daug įmonių dabar turi modernius kultūros ir sporto rūmus. Juose koncertuoja respublikos profesiniai kolektyvai, saviveiklininkai. Stambiuose susivienijimuose bei įmonėse daugelis dirbančiųjų naudojami valgyklomis, parduotuvėmis, buitinių paslaugomis. Praktiškai visi lengvosios pramonės darbuotojai maitinasi patogiose, moderniai įrengtose valgyklose bei kavinėse.

Gerai organizuotas ir medicininis darbininkų aptarnavimas. Rekonstruojamose įmonėse įrengiami naujausia aparatūra aprūpinti medicinos kabinetai, kuriuose dirba gerai pramonės specifika žinantys medikai. Daug kur nepertoliausiai nuo gamybinių korpusų kyla sveikatingumo kompleksai. Didelio profilaktinio darbo dėka respublikos lengvosios pramonės įmonėse praktiškai jau nepasitaiko profesinių susirgimų.

Kalbėjosi Vytautas Žemaitis

NEATPAŽĪSTAMAI PASIKEITĒ KLAIPĒDOS ŽVEJYBINIS LAIVYNAS

Transportinio refrizeratoriaus "Antanas Sniečkus" pirmasis kapitono padėjėjas Vytautas Jankauskis, vyriausiasis mechanikas Aleksejus Šilenkinas, antrasis kapitono padėjėjas Algirdas Paročka, kapitonas Alfonsas Vaickus, radistas Rimantas Aleksandravičius.

Klaipėdos jūrų muziejaus ir akvariumo lankytojai dažnai stabtelėties senųjų laivų ekspozicija, įrengta prie krantinės nerijoje. Ant betoninių postamentų parimę žvejojbos veteranai palydi į uostą atplaukiančius prekybinius motorlaivius, tralerius. Žvelgdami į atitarnavusius senolius, klaipėdiečiai su pagarba prisimena tuos, kurie šiais laivais kadais vagojo Kuršmarės, traukė žuvį Baltijos, Šiaurės, Norvegų jurose. Veteranų rikiuotė netrukus papildys vidutinysis žvejojbos traleris, kurį muziejui padovanavo uostamiesčio žvejai. Šiuo laivu jie prieš porą dešimtmečių išplaukė į pirmąją okeaninę ekspediciją, galima sakyti, praskynė kelia šiandieninei žvejų kartai į Atlanto platumas.

Neatpažįstamai pasikeitė per tuos metus Klaipėdos žvejojbinis laivynas. Vandenyuose dabar žūklauja galingi supertraleriai, plaukiojančios bazės jūroje apdoroja tūkstančius tonų žuvies produkcijos. Išaugo ir refrizeratorių bazė. Žvejojbos apimtis kasmet didėja, tad transportiniai laivai privalo sklandžiau tiekti į žūklės rajonus kurą, maisto produktus, kuo greičiau priimti ir nuagabinti į krantą

žvejų laimikį. Ritmingai aptarnauja žvejojbos tralerius tanklaiviai "Debreccenas", "Sevanas", transportiniai refrizeratoriai "Litkės sala", "Viktoras Jacenevičius" jau įvykdė trejų metų užduotis.

Į gimtąjį uostą iš žūklaviečių Centriniam Atlante neseniai sugrįžo transportinio refrizeratoriaus "Antanas Sniečkus" įgula, kuriai vadovauja kapitonas Alfonsas Vaickus. Sumaniai organizuojanti darba įgula nuolat viršydavo paros užduotis, į uostą atgabeno 108 tonas viršplaninio žuvies krovinio. Refrizeratoriaus socialistiniame lenktyniavime pirmavo J. Jankūno vadovaujama gamybinė brigada, šauniai padirbėjo motoristas B. Rakauskas, matrosas V. Gorbatiukas, kuro sistemas aptarnaujantis donkermanas A. Petniūnas, antrasis kapitono padėjėjas A. Paročka, daugelis kitų.

Trumpas laivų poilsis uostuose. Apsirūpinę degalų, gėlo vandens atsargomis, žūklės įranga, refrizeratoriai skuba į jūrą. Tolimiausiuose rajonuose šiuo metu dirba Klaipėdos žvejojbinis laivynas. Per Atlantą, Panamos sąsiaurį "Antano Sniečkaus" įgula plauks į Ramųjį vandenyną. **Gediminas Pilaitis**

"Šviesos" knygos mokinio kuprinėje

Nėra tokio namo, šeimos Tarybu Lietuvoje, kurios nebūtų aplankęs mažas mokinukas su kuprine ant pečių, įsitaisęs visų "Šviesos" leidyklos knygų. Nepavargdamas jis keliauja po kraštą su vis naujomis moksleivių kartomis.

— Mūsų uždavinys, — sako "Šviesos" leidyklos direktorius Jonas Barcys — aprūpinti respublikos bendrojo lavinimo ir specialiasias vidurines mokyklas, priklausančias švietimo ministerijai, visais joms reikalingais leidiniais. Pirmiausia, žinoma, vadovėliais. Neseniai paskaičiavome, kad šiuo metu respublikos moksleivija naudoja maždaug 250 pavadinimų vadovėliais.

Nemažą kuprinę reikėtų tampytis vaikui, jeigu jis pasišautų išeiti visą vidurinės mokyklos kursą, sakysim, per metus.

"Šviesa" — vienintelė knygų leidykla respublikoje, kuri įsikūrusi ne sostinėje. Jos adresas — Kaunas. Čia ji po vienu stogu su V. Mickevičiaus-Kapsuko spaustuve. Ta kaimynystė "Šviesa" patenkinta — spaustuvė kasmet atspausdina 70 proc. visų "Šviesos" leidinių. Leidykla turi aštuonias redakcijas (lietuvių kalbos ir literatūros leidinių, rusų ir užsienio kalbų leidinių,

gamtos leidinių, pedagogikos, vaizdinių priemonių ir kt.).

Dabartinis vadovėlis — ypatinga knyga. Jis dažniausiai traukia pasakui save netrumpą "sąstatą". Pavyzdžiui, išėjo naujas geografijos vadovėlis, tuoj pat įkandini reikia leisti knygas mokytojui, chrestomatiją mokiniui, kontūrinius žemėlapius. Panašiai ir su kitais vadovėliais.

Taip šalia tų 250 rūšių vadovėlių, kurie, kaip minėjome, reikalingi dabartinės Lietuvos mokykloms, atsiranda ištisos papildomų knygų serijos: "Gyvenimas ir kūryba", "Skaitome užsienio kalba", "Žinių pasauly", "Mokytojo knyga" ir t. t. Iš viso per metus "Šviesa" išleidžia bemaž 300 pavadinimų įvairių leidinių bendru daugiau kaip 7 milijonų tiražu. Komunistų partijos ir tarybinės vyriausybės rūpesčio dėka nuo 1978 metų Tarybų Sąjungos moksleiviai pradėjo gauti nemokamai vadovėlius.

"Šviesos" leidykla įsteigta 1945 metais. Tuo metu ji vadinosi Valstybine pedagoginės literatūros leidykla. "Šviesos" vardą ji gavo 1964-aisiais. Pirmaisiais savo gyvenimo metais leidykla išleido 26 knygas, 1950 metais — 114 knygų, o 1955-aisiais leidykla parengė jau

Apie Švenčionių vaistažolių farmacijos fabriką

Anksčiau beveik kiekvienoje kaimo gryčioje kvepėjo sudžiovintos ramunėlės, kmynai, ajerai. Tik spėjus pražysti liepoms, žmogaus ranka siekė geitono žiedelio, kad sunegalavus galėtų išsivirti kvapnios ir vaistingos liepžiedžių arbatos. Taigi nuo seno žmonės gydė įvairias ligas žolelėmis, šaknelėmis, uogomis. Dabar žmogus, ypač miestietis, ieško šių vaistingų laukų ir pievų augalų vaistinėse. Ir tikriausiai perskaito ant pakelio užrašą — paruoštos Švenčionių vaistažolių farmacijos fabrike.

Švenčionių vaistažolių farmacijos fabrikas vienintelis Tarybų Sąjungoje gamina vaistingąsias arbatas, vaistinių augalų rinkinius. Čia suskaičiuojama iki 14 pavadinimų arbatų — nervus raminanti, vitamininė, nuo kosulio ir kitos. Perdirbama apie 90 pavadinimų vaistažolių. Pernai įmonė realizavo per 500 tonų produkcijos. Švenčionių

kių vaistingųjų arbatų rasi Maskvoje, Sachaline, Kaukaze, Kryme, apskritai visoje šalyje. Fabrikas ne tik perdirba vaistažoles, bet ir rūpinasi jų rinkimu, siekia, kad kuo daugiau gydomųjų žolių, uogų, žiedų, lapų būtų surinkta mūsų laukuose ir miškuose. Lietuvoje kasmet paruošiama per 300 tonų 80 pavadinimų vaistinės žaliavos.

Fabrikas superka vaistažoles iš paruošų punktų bei vaistinių. Marcinkonių punkte daugiausia dilgėlių, Prienų, Kauno — erkėtrožių. Kiekvieną vaistažolę reikia rinkti pagal tam tikras taisykles, pavyzdžiui, dilgėles — anksti rytą. Šias konsultacijas teikia paruošų punktų vedėjai, vaistinių darbuotojai. Pernai iš vaistinių fabrikas supirko per 25 tonas vaistažolių. Daugiausia jų paruošta Anykščių, Jurbarko, Klaipėdos, Zarasų rajonuose.

Kiekvienais metais mokyklose vyksta vaistažolių rinkimo konkursai, išaiškinami nugalėtojai. Fabrikas jiems skiria premijas. Geriausiai šiuos vertingus augalus renka Švenčionių, Varėnos moksleiviai. 1982 metų konkurse dalyvavo per 5 tūkstančius moksleivių, jie surinko apie 160 tūkstančių tonų vaistažolių, arba 50 procentų, supirktų iš visos respublikos. Tai gražus mokinių indėlis į šį svarbų ir naudingą darbą.

Renka vaistažoles ne tik mokiniai, kiti respublikos gyventojai, bet ir patys fabriko darbininkai. Jie pernai surinko 2 tonas 800 kilogramų. Antai Juozas Vilkaicas pardavė paruošų punktui 291 kilogramą, Marytė Mlaminienė — 310, Sonia Krapivina — 287, Verutė Meškauskienė — 224 kilogramus.

Yra vaistažolių, kurios neauga Lietuvoje, tačiau įmonei jos reikalingos kaip vienos ar kitos arbatos komponentas. Įmonė jas atsiveža iš kitų respublikų.

Slenka konvejeris. Moterys semia iš dėžių juodųjų serbentų, šermukšnių sudžiūvusias uogas, pila į maišelius, deda ant svarstyklių. Maži popieriniai maišeliai keliauja konvejeriu į kitą kambarį, čia juos sulanksto, sudeda į kartonines dėžutes. Po to jų laukia kelionė į artimas ir tolimas vaistines.

Jonas Geštautas

A. Sabaliausko nuotrauka

NAUJI KOMPRESORIAI

Mažeikių kompresorių gamyklos kolektyvas pirmasis šalyje įsisavino ir pradėjo serijinę naujų, galtingesnių kompresorių gamybą. Jie skirti buitiniams šaldytuvams, kurių talpa 240 ir daugiau litrų. Naujoji produkcija, tiekama Minsko šaldytuvų gamyklai.

RAŠTOJOS GIMTINĖJE

Smilgių apylinkė Panevėžio rajone — lietuvių rašytojos G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė. Neseniai įsteigta literatūrinė premija už prozas ar publicistikos kūrinių, įprasmintą žmogaus gyvenimą, jo dorovinės vertybes.

Pirmuoju šios premijos laureatu tapo Šiaulių jaunųjų rašytojų sekcijos narys V. Zaikauskas už knygą "Iš miesto A į miestą B". Ta proga jis lankėsi pas smilgiečius, o kartu čia viešėjo poetai A. Bernotas ir E. Mežginaitė, prozininkai E. Vilimaitė, A. Strakšys, R. Narečionis, literatūros kritikas P. Bražėnas.

Vilnis, 1983 rugsėjo 1

Rokiškio miškų ūkio susivienijimo 150 hektarų medelyne auga daugiau kaip septyniasdešimt rūšių medelių ir krūmų. Kasmet pusantro milijono sodinukų panaudojama miškų sodinimui, miestų ir gyvenviečių apželdinimui. Susivienijimo daigyne dabar dygsta 7,6 milijono daigų.

Nuotraukoje: Medelyno viršinininkas Antanas Sirvydis ir susivienijimo vyriausiasis miškininkas Stanislovas Šakūnas prie eglių sodinukų.

253.

Leidykla savo darbe ne vieniša — turi daug gerų talkininkų, patarėjų. Ypač glaudžiai bendradarbiaujama su Švietimo ministerija. Čia aptariami ir aprobuojami beveik visi mokiniams ir mokytojams skirti leidiniai. "Šviesa" savo ruožtu išleidžia ministerijos parengtas mokymo programas, kitus jos užsakytus leidinius. Aktyviai "Šviesai" talkina Pedagogikos mokslinio tyrimo instituto, Vilniaus ir Šiaulių pedagoginių institutų, Vilniaus universiteto mokslininkai. Leidykla palaiko ryšius ir su kitais pedagogikos specialistais, ypač su respublikos mokytojais praktikais. Mokyklose dažnai rengiami "Šviesos" išleistų knygų aptarimai, mokytojams pateikiami recenzuoti nauji leidiniai.

Neišsiverstų leidykla ir be respublikos dailininkų paramos: juk su spalvotomis iliustracijomis išeina visi pirmų-ketvirtų klasių vadovėliai.

Šešios mūrinių komandos

Jau tapo gražia tradicija rengti Žemaitijos zonos studentų statybinų būrių konkursus-varžybas. Vienas jų įvyko Mažeikių rajono "Pergalės" kolūkio pienininkystės komplekso statyboje.

... Jau nuo pat ankstyvo ryto prie statybos pastolių susirinko šešios mūrinių komandos. Čia jau sutvarkyta darbo aplinka, sukeltos statybinės medžiagos. Trumpas instruktažas — ir studentai kibo į darbą. O jis gana sudėtingas: teks statyti viršutinę sienos dalį. Reikalavimai griežti: dirbti reikia ir greitai, ir gerai.

Kaip visuomet, pradžia nelengva. Bet palaipsniui komandos įsisiūbuoja, mūro sienos pastebimai ima kilti. Nuotaika gera. Atrodo, ir pati gamta nori padėti — nustojo dulkėti iš ryto lynoję smulkus lietutis, nusišypsojo saulė.

Artėja pusiaudienis. Kad nė valandėlei nenutrūktų darbai, studentai pietauti nutarė po varžybų. O čia pat, ant pastolių, alkį numalšino iš Laižuvos valgyklos atvežtais sumuštiniais, limonadu.

Tą dieną mūrinių darbos ne vienai. Mažeikių kilnojamosios mechanizuotos kolonos betono mazgo, aprūpinę komandas skiediniu, kartu gamino ir betoną. Todėl šalia, nutaręs paaukoti šeštadienį, aikštelės betonavo "Varduvo" studentų statybinis būrys.

Darbo nuotaika užsikrėtė ir konkurso organizatoriai. Visą dieną statyboje praleido Mažeikių kilnojamosios mechanizuotos kolonos viršininkas A. Juodeška, aikštelės viršininkas J. Gluodenis, Telšių teritorinio statybos tresto gamybinio techninio skyriaus viršininko pavaduotoja Z. Dragūnienė. Šaučiai padavinėjo skiedinį ir krovė plytas zoninio studentų būrių štabo vadovas V. Tikuišis ir štabo vyriausiasis inžinierius R. Kekušas.

Per trumpą poilsio pertraukėlę komandų nariams teko dar vienas išbandymas — atsakyti į teorinius klausimus.

Ir štai rezultatai susumuoti — 29,2 kubinių metrų plytų tvirtai sugulė į tvirtą gražią sieną. Aukščiausio įvertinimo susilaukė Telšių rajono Upynos kolūkyje besidarbuojančio statybinio būrio "Dovinė" atstovai. Kiekvienas šio būrio narys kokybiškai ir greitai sumūrė daugiau kaip po vieną kubinį metrą mūro. Nedaug nuo jų atsiliko "Varduvo" ir "Kauko" būrių mūrinių. Jiems atiteko antrosios ir trečiosios vietos. Visi nugalėtojai — iš Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto.

Konkursas baigėsi. Varžovai skirstėsi gerokai pavargę, bet su gera nuotaika. Nuospaudos delnuose be abejo, greitai išnyks, bet gražūs prisiminimai, sukaupia patirtis išliks ilgam. **Eglė Bučelytė**

Anykščių rajono Niūronių kaime įvyko tradicinė šventė "Bėk, bėk, žirgeli". Hipodrome žiurovai stebėjo gražaus važiavimo konkursą, raitelių lenktynes, kariatomis važinėjosi Sventosios upės pakrantėmis.

Nuotraukoje: Šventės "Bėk, bėk, žirgeli" momentas. A. Dilio nuotrauka

Nauja reikalinga specialybė

Raštvedybos darbuotojai respublikoje neskaitant sekretorių mašininkų kursų, ilgą laiką nebuvo rengiami. Juos prieš kelerius metus pradėjo ruošti Kauno ekonomikos technikumai.

Raštvedybos darbuotojas turi mokėti taisyklingai rašyti rašomąją mašinėlę, stenografuoti, redaguoti raštus, gerai žinoti dokumentų sudarymo ir dauginimo tvarką, mokėti naudotis magnetofonais, teletais, diktofonais, kitomis organizacinės technikos priemonėmis.

Raštvedybos organizavimo technikas — raštinės darbuotojų vadovas. Jis nuolat dirba su žmonėmis, turi būti kruopštus, tvarkingas, sąžiningas. Ši specialybė ypač tinka merginoms, mėgstančioms bendrauti su žmonėmis, mokančioms kultūringai, taktiškai elgtis.

Minėtos specialybės moksleiviai technikumė mokosi šių disciplinų: lietuvių ir rusų kalbos stilistikos, redagavimo, valstybinės, administracinės, civilinės ir darbo teisės, profesinės etikos, raštvedybos organizavimo, mašinarščių, stenografijos, valdybos organizavimo, ar- **Vilnis, 1983 rugsėjo 1**

chyvų darbo organizavimo ir kt.

Ypač populiarius vadovo sekretorės darbas. Sekretorė — ūkio ar kitos organizacijos vadovo pagalbininkė, kartais ir jo atstovė. Per sekretorę perduodami svarbūs nurodymai, susirišama su padaliniais, su įvairiomis įstaigomis ir įmonėmis.

Sekretorė įformina dokumentus, tvarko korespondenciją, rašo protokolus, stenogramas, padeda tvarkyti lankytojų priėmimą, rūpinasi paruošti posėdžius, kontroliuoja, kaip vykdomi kai kurie vadovo pavedimai, primena tai, ką jis gali pamiršti. Kvalifikuotos techninės sekretorės sutaupo apie 30 proc. vadovo darbo laiko.

Mokslas technikumė trunka dvejus metus. Baigę technikumą moksleiviai įgyja raštvedybos techniko organizatoriaus specialybę. Jie skiriami į rajonų žemės ūkio valdybas, kolūkius, tarybinius ūkius, kitas organizacijas raštvedžiais, raštvedybos inspektoriais, sekretoriais ir kitoms pareigoms.

Taigi technikumai laukia abiturientų, norinčių įgyti minėtą spe-

Svečiai Lietuvoje

— Buvo atvykusi Vengrijos Liaudies Respublikos partinių ir ūkinių darbuotojų delegacija. Svečius priėmė Lietuvos Komunistų partijos CK sekretorius A. Brazauskas. Pokalbyje su svečiais dalyvavo ir Lietuvos KP CK užsienio ryšių skyriaus vedėjas pavaduotojas M. Sadovskis.

Svečiai lankėsi pramonės įmonėse, kultūros ir mokslo įstaigose, susipažino su partinių organizacijų darbo patirtimi.

— Dvi dienas Lietuvoje viešėjo Arabų socialistinio atgimimo partijos (Sirijos) CK narys Al Sultanas ir Sirijos parlamento deputatė Mašek Martina. Svečiai iš Sirijos susitiko su Lietuvos KP CK kultūros skyriaus vedėju S. Simkumi, taip pat su kultūros ministru J. Bielinu, susipažino su Vilniaus istoriniais ir architektūriniais paminklais, lankėsi kai kuriose kultūros įstaigose.

— Liepos 22 dieną buvo atvykusi Jugoslavijos komunistų sąjungos Centro Komiteto delegacija, vadovaujama Slovenijos Socialistinės Respublikos prezidento nario F. Popito. Svečius priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius A. Brazauskas. Pokalbyje su svečiais dalyvavo Lietuvos KP Centro Komiteto ekonomikos skyriaus vedėjas pavaduotojas G. Vasiljevas ir užsienio ryšių skyriaus vedėjas pavaduotojas M. Sadovskis. Po pokalbio, svečiai lankėsi respublikos pramonės ir žemės ūkio įmonėse, kur susipažino su socialinio ir ekonominio planavimo klausimais gamybinuose kolektyvuose.

— Pasibaigus Vengrijos partinių ir ūkinių darbuotojų vizitui, buvo atvykęs Vengrijos generalinis konsulas Leningrade M. Golubas su žmona. Svečius priėmė Lietuvos KP CK antrasis sekretorius N.

Dybenka, taip pat Ministrų Tarybos pirmininkas R. Songaila. Svečių jie supažindino, kaip įgyvendinamos vienuoliktojo penkmečio užduotys, Tarybų Lietuvos socialinio ir ekonominio vystymo planai. Svečius susitiko ir su užsienio reikalų ministerijos, draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos, Vilniaus miesto vykdomojo komiteto vadovais.

— Iš Bulgarijos buvo atvykęs Centrinės kontrolės — revizijos prie Bulgarijos komunistų partijos CK pirmininkas Stojanas Karadževs. Jį priėmė Lietuvos KP CK antrasis sekretorius N. Dybenka. Svečius lankėsi Lietuvos TSR liaudies ūkio pasiekimų parodoje, susipažino su Vilniaus, Kauno, Trakų istoriniais ir kultūriniais paminklais.

— Liepos 26 dieną į Lietuvą buvo atvykęs Indijos komunistų partijos (marksistinės) CK Politinio biuro narys, Vakarų Bengalijos valstijos vyriausybės vyriausiasis ministras Džotis Basu su žmona. Svečius priėmė Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius V. Astrauskas. Svečius iš Indijos taip pat priėmė Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Cesnavičius. Pokalbio metu buvo papasakota apie Liaudies deputatų tarybų veiklą ir jų vaidmens didinimą išsivysčiusio socializmo sąlygomis.

— Respublikoje viešėjo TSRS ryšių ministras V. Šamšinas, susitiko su Lietuvos KP CK antruoju sekretoriumi N. Dybenka ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininku R. Songaila. Svečius lankėsi Vilniaus ryšių įmonėse, kalbėjosi su darbininkais, domėjosi jų darbo ir buitės sąlygomis.

Paruošė S. J.

RAJONINIS LAIKRAŠTIS IR SPAUDOS BAZĖ

Rajoninis laikraštis dabar lanko beveik kiekvieną respublikos rajonų ir kaimo gyventojų šeimą. Vienkartinis šių leidinių tiražas sudaro beveik pusę milijono egzempliorių, 32 iš jų spausdinama naujausia poligrafine technika aprūpintose zoninėse spaustuose. Nesenai naujoje modernioje spaustuose pradėtas spausdinti ir Trakų rajono laikraštis. Keturiolikoje rajonų statomos ar projektuojamos naujos redakcijų patalpos.

Apie miestų ir rajonų laikraščių poligrafinę bazę buvo kalbama įvyksiamame Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos sekretoriato posėdyje.

Žurnalistų sąjungos valdybos sekretoriatas taip pat apsvarstė tolesnio kūrybinio bendradarbiavimo su Valstybinių leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komitetu gerinant žurnalistų publicistikos knygų leidybą klausimus.

Buvo atnaujinta kūrybinio bendradarbiavimo sutartis, kurią pasirašė Valstybinio leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komiteto pirmininkas J. Nekrošius ir Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas A. Laurinčiukas.

cialybė. Gali būti siunčiami su ūkių stipendijomis.

L. Baltūnas
Kauno ekonomikos technikumė dėstytojas

Įprastas reiškinys Lietuvos kultūriniam gyvenimui yra literatūros vakarai. Poetai, prozininkai, literatūros kritikai, respublikos teatro aktoriai — poezijos skaitovai sistemingai susitinka su skaitytojais miestų ir kaimo kultūros namuose, darbininkų klubuose, mokyklose.

Nuotraukoje: **Liaudies poetai Justinas Marcinkevičius po literatūros vakaro duoda autografus.**

V. Gulevičiaus nuotrauka

KVIEČIA "PAPARTIS"

Alytuje, Putinų mikrorajone atidarytas prekybos centras "Papartis".

Bendras šio centro, kurį pastatė pirmoji statybos valdyba, plotas — daugiau kaip du tūkstančiai kvadratiniai metrai, jame yra 43 darbo vietos. Ketvirtadalį viso ploto užima pagrindinė salė, kur prekiaujama visais maisto produktais. Yra atskiri vaisių ir daržovių bei kulinarijos skyriai.

MOKSLINĖ KONFERENCIJA

Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Teatro salėje įvyko mokslinė konferencija "Aušra ir visuomeninis judėjimas XIX a. pabaigoje", kurią organizavo Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija ir universitetas. Konferencijoje įžanginį žodį tarė akademikas K. Korsakas. Pranešimus padarė istorijos daktaras R. Šarmaitis (Marksizmas apie nacionalinį sąjūdį), filosofijos daktaras J. Minkevičius ("Aušros" vaidmuo pasaulietinės kultūros raidoje"), filologijos kandidatas A. Pirockinas ("J. Basanavičiaus vieta XIX a. pab. — XX a. pr. lietuvių visuomenės gyvenime"), filosofijos daktaras B. Genzelis ("Materializmo ir marksizmo idėjų atgarsiai "Aušroje"), istorijos daktaras V. Merkys ("Caro valdžios požiūris į "Aušrą"), istorijos daktaras I. Mulevičius ("Aušros" ekonominė programa"), istorijos kandidatas B. Raguotis ("Aušra" ir JAV lietuviai"), filologijos kandidatė A. Vaitiekūnaitė ("Aušros" poveikis literatūros kūrimams"), filologijos kandidatas A. Sprindis ("Literatūros kritika "Aušroje"), filologijos daktaras J. Palionis ("Dėl "Aušros" vaidmens lietuvių literatūrinės kalbos istorijoje").

Konferencijoje dalyvavo LTSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras H. Zabulis, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto rektorius J. Kubilius.

As I See It

NELLIE DE SCHAAF

Chicago's Daley center, in the Loop, has become a favorite location for ethnic functions, for cultural events, but on August 5th, the Plaza reverberated with music and speeches of a more serious nature, organized by **Help End the Arms Race Organization**.

It was the occasion for commemorating the atomic bombing of Hiroshima and Nagasaki on August 6 and August 9, 1945. The Hiroshima bomb exploded at 8:15 A.M. August 6 Hiroshima time, or 6:15 P.M., August 5, Chicago time.

Employees in the Loop area, and hundreds of concerned anti-war participants were regaled from 11:30 A.M., and throughout the lunch hour period, by songs of protest and labor by guitarist and labor historian Allen Schwartz — folk and protest songs by protest singers and guitarists Chris Ismer and Laura Lombardo — the Muntu Dance Theater, featuring African dances and music.

In addition to the cultural program, at the Federal Plaza, were speeches by Sister Marjorie Tuite, National Coordinator of the National Assembly of Religious Women, who recently returned from Nicaragua. Patrick Ralph, son of Atomic Veteran Harold J. Ralph, who died of cancer after being stationed in Nagasaki, John Rossen, organizer of last year's Hiroshima observance in Lincoln Park, Msgr. John Egan, top aide to Archbishop Joseph Bernardin, and many others.

HIROSHIMA "NUCLEAR DEVASTATION—REMEMBER IT! PREVENT IT!"

This was the slogan for this memorable event, and the organizers felt that the best way to grasp

10

the significance of Hiroshima, and the **OVER ALL NEED TO END THE NUCLEAR THREAT**, was to listen to the accounts of the Japanese survivors:

"Outside, all the people I saw were swollen to about three times bigger than they should have been. They said, 'Kill me because I hurt so bad.' But I couldn't do anything. I ran to a bridge a mile and a half away. There were so many people in the river you couldn't count them, half moving, half dead, so many trying to jump in, to get to the water, moaning like ghosts"

* * *

"About three o'clock in the afternoon, we saw people coming from the city — walking like ghosts, with their skin hanging down in flaps in the first aid tents, the water itself was poisoned, but so many were begging for it, reaching up at us, as we tried to walk by, or walk over them. It was their last wish, so we gave it to them. They said, 'Thank you,' and they died"

* * *

"The people next to me were very badly burnt and they smelled horrible"

* * *

"Later, people began to notice grotesquely deformed vegetables growing in their gardens. Likewise, pregnant women were affected. The 'fortunate' suffered miscarriages, while others gave birth to a generation of severely retarded adults, or horribly deformed monsters."

HIROSHIMA MAIDENS"

After the end of World War II, many of us remember the case of the "Hiroshima Maidens" who were brought to the United States for extensive plastic surgery. Of the countless numbers of horribly disfigured young women, only 25 were selected. Most of the surgery was successful, but only after years of endless operations and horrible pain.

The press was most generous in praise of our government's magnanimity to these "fortunate" young women who were to receive a "new lease on life". They all avoided the obvious. If our country had NOT dropped the atom bomb, there would have been no need of our government assuming the expense of the long drawn out operations.

WAS IT JUSTIFIED?

There was, and still is, much controversy over whether the atom bomb should have been dropped upon Japan.

The justification for the bomb was the sneak attack upon Pearl Harbor, which resulted in the death of tens of thousands of our young men, the destruction of so many of our planes and ships.

It seems unconscionable however, that after the horror and destruction brought down upon Hiroshima on Aug. 6th, that President Truman should have ordered another attack upon Nagasaki.

Much of the world felt that the blasts were a show of strength, aimed at intimidating the Soviet Union. Others felt that America meant to show the world that WE had the bomb, and that we would have no compunction about using it, not against the whites, but against peoples of a different color or race.

Whatever the reasons, much of the world recoiled in horror at

Pres. Truman's statement that he "had no remorse about dropping the bomb on Japan, and that if necessary, he would be willing to do the same thing again."

He claimed that his action was to save American lives — to shorten the war — however, much of the press had conceded that Japan was ready to surrender at the time of the blasts, and that this had been made known to the President. We shall probably never know the truth.

TREATMENT OF SURVIVORS OF THE ATOM BOMB

In a letter to the editor of the "Militant" July 29, 1983, Milton Chee, of Jersey City, N. J. wrote:

"In early June, a team of Japanese doctors from the Hiroshima Prefectural Medical Association came to the United States to examine their patients. U. S. citizens, mainly Japanese-Americans who were in Japan at the time of Washington's World War II bombings.

"This was their fourth visit to the United States since 1977. Their specialty is the treatment of survivors of the atomic bomb. An estimated 800 to 1,000 atomic bomb survivors live in the United States, compared to the 370,000 in Japan. "Hibakusha," as they are known in Japan, receive government-sponsored care for their special health problems arising from radiation effects.

"The government pays for two checkups a year. They even pay the transportation from where you live. Here, the Japanese doctors only come once every two years. They can only help us find the symptoms and provide us with the information as to what to do, because the American doctors don't understand our problems.

"I'm hoping the American government will help us, so that the doctors don't have to come from so far away. But, according to Ron Wakabayashi, National Director of the Japanese American Citizen's League, "there's been a lot of opposition from the Dept. of Defense because they don't want to expose the government to other liabilities."

IT CAN'T HAPPEN HERE?

Many Americans hesitate to work to abolish nuclear weapons even though their horrible effects are known. The reason? **THE DEFENSE MECHANISM OF DENIAL**. We deny that **it can ever happen to us**. We, therefore, cling to the unrealistic hope that somehow the nightmare will go away — if only we ignore it.

The Government, too, encourages these ideas by printing **CHANGE OF ADDRESS CARDS** to be used in the event of a nuclear war! The Civil Defense chief talks about everyone surviving a nuclear war if only there are enough shovels for everyone to dig holes for themselves!

The reality of a nuclear war is distorted until it seems that the **nuclear holocaust will just be some kind of minor disruption in our lives — as when the "El" trains are running late!**

PEOPLE CAN MAKE A DIFFERENCE

Commemorations, such as was held in Chicago, are being organized in **HUNDREDS OF CITIES** throughout the United States. They are also being held in Japan,

the Soviet Union and throughout the world.

In the past 15 months, more than 50,000 people have demonstrated in Chicago streets and parks against the arms race — including more than 35,000 people in the largest **SINGLE PEACE DEMONSTRATION** in Chicago history.

WE DO HAVE THE POWER TO MAKE A DIFFERENCE. TOGETHER WE WILL BE HEARD! . . . THE INSANE NUCLEAR RACE MUST BE BROUGHT TO A HALT!

THE AUGUST 87 DEMONSTRATION

The August 27 demonstration in Washington, D. C. is on the minds and lips of all progressive and Peace loving peoples in Chicago. Every organization is working hard to insure the **LARGEST TURN-OUT IN OUR COUNTRY'S HISTORY**.

Thousands of people are ready to go, but due to unemployment, and lack of finances they are unable to do so. The organizers of the Demonstration are, therefore, desperately seeking contributions from groups and individuals. The Vilnis Board of Directors, at its last meeting, July 29 collected \$60.00 from its members to forward to the Aug. 27 March Coalition, which is coordinating the work.

Contributions will still be needed after the demonstration to pay many remaining bills. For those wishing to contribute, please make your checks payable to **August 27 March Coalition**, c/o Lydia, 407 So. Dearborn — Rm. 1215, Chicago, Ill. 60605, or you may send them through the Vilnis.

The **AUGUST 27 DEMONSTRATION** will serve notice to the Administration that the people will not sacrifice any more American boys to support a military ruthless dictator in **any part of Central America. HANDS OFF EL SALVADOR! NICARAGUA! GRENADA! LIBYA! HAITI! GUATEMALA!**

The people will be heard! President Reagan, Casper Weinberger or Henry Kissinger will not be able to ignore the massive opposition of the American people to Intervention whether they escape to Camp David, the California ranch, or Timbuctoo.

TIME IS RUNNING OUT!

The people of Europe, and the world know that which their governments would hide from them. **TIME IS RUNNING OUT!**

The most **immediate danger** is that, **unless we freeze the nuclear arms race very soon**, both super powers will lose control.

After only one of two more technological steps, **LIFE AND DEATH DECISIONS WILL BE OUT OF HUMAN HANDS!** Constitutional guarantees will become meaningless, the President of the United States and the Soviet Union will be equally helpless, and basic judgments will be made by computers.

It will be too late, then, to consult Congress, or to use the hot line between Washington and Moscow. And when it's over, there will be few survivors left to wonder whether it was a Canadian goose or a real ICBM heading one way or the other that set off the great

/Nukelta į 11 psl./

Vilnis, 1983 rugsejo 1

/Atkelta iš 10 pusl/
conflagration.
I. F. Stone
The "Progressive" June, 1983

WELCOME AID FOR BRUTUS

Dennis Brutus, exiled African poet, teaching at Northwestern University, is facing deportation to So. Africa because of his anti-apartheid struggles.

If deported, he would be assassinated as were two of his colleagues in the anti-apartheid struggle.

To the credit of Senators Charles H. Percy, and Alan J. Dixon, with the co-sponsorship of Sen. Alan Cranston of California, just before going to recess, they introduced legislation that would legalize Brutus' U. S. residency. It passed on the return of Congress in September, Brutus will have earned a refuge here.

SOCK IT TO 'IM

A 31 year old Berwyn man, Daniel J. Drazen, may have started something.

Drazen contends that the **arms race stinks about as bad as his socks**, so he is mailing President Reagan a two-week supply of his dirty socks!

The package of foul smelling, unwashed socks is to be dispatched as a protest against the administration **arms policy in general**, and against the decision to resume production of **chemical and biological warfare weapons in particular**.

In his letter to Pres. Reagan, Drazen said that if the socks were placed inside one or more bombs, they would save untold amounts of money that had gone into the research and development of such weapons.

He became a pacifist while growing up in the '60's. He feels that instead of anti-war veterans throwing their medals over the White House fence, people from all walks of life should hang their socks on the fence.

When asked the reason for his silly caper, Drazen replied: "The situation absolutely requires a really stupid, futile gesture on somebody's part."

A LITTLE CHILD SHALL LEAD THEM

Samantha Smith — 11 yr. old school girl from Manchester, Maine, after her visit to the Soviet Union, along with her parents:

"He promised me that the Russians wouldn't start a war, and America says it won't start a war either . . . So why are we still making all of these bombs and pointing them at each other?"

News from our old friend Alice Yonik

I had not received a letter from Alice Yonik for a long time and was very worried about her. Then on July 19th, I received an envelope filled with newspaper clippings about Leon Yonik and the Rhineback Choral Club to which Leon belongs, and is a popular member. In the margins of the paper Alice had written her letter. Alice said that Leon and his group have entertained their nursing home — Brookmeade — twice and were warmly received by all the nursing home residents.

Alice is very proud of Leon because their choral group entertains at County Fairs, nursing homes and veterans homes at Christmas in addition to giving Vilnis, 1983 rugsėjo 1

concerts, and because he also participates in community activity concerning senior citizens.

Alice is again having problems with her eyes after having been so pleased with the results after her double cataract operation. On August 9th she went to see an eye doctor who is supposed to let her know if one of her eyes is really "kaput" as Alice puts it.

The day that Alice wrote the letter, she said that although it was only a quarter to 8 P.M. she was going to bed because she is so depressed because she cannot read or anything.

We sincerely hope that the new glasses that are supposed to be prescribed for Alice will allow her to enjoy her favorite pastime once more—reading. **Nellie**

Cicero žinios

MIRĖ 4 ASMENYS—PABAUDA \$190,000

Kai Čikagoje siautė smarkūs karščiai, tai slaugymo namuose Center for Human Development, 5130 W. Jackson, Chicago, Ill., mirė keturi asmenys, kurie buvo minėtoje įstaigoje glojami. Priežastis — nebuvo vėsintuvų, o šiluma siekė virš 100 laipsnių F., nuo ko ir mirė.

Minėta įstaiga turės sumokėti viso labo baudos \$190,000. Kol kas nepasakyta, kam tie pinigai bus panaudoti, mirusių šeimoms ar kokiam įstaigai?

DVIGUBAS NUSIKALTIMAS

Ciceriečiai Roy Robinson 19 m. a., 1217 So. 48 Ct. ir Michael Hercmanas, 19 m. a. 1425 So. 48 Ct. buvo policijos areštuoti prie 5401 W. 25 St. už sužalojimą minėtu adresu pastato, kuriame gyvena Danna Winiecki ir Martha \$1,000 užstato. Teismui buvo paskirta rugpjūčio 16 diena.

Po kelių dienų jie vėl buvo areštuoti už nesilaikymą važiavimo taisyklių, būtent: nesustojo prie raudonos šviesos ir greičiau važavo, negu leistina. Šį kartą policija patikrino, ką jie turi automašinoje. Rado įvairių įrankių muštynėms net atplėšimui durų ir t. t. . . Užsistačius po \$1,000 buvo paleisti iki teismo, kuris buvo liepos 26 d.

M. Hercmanas yra artimas gimnaitis Mrs. Tumosas.

PAVOGTAS SUNKVEŽIMIS

Liepos 23 d. nežinomi piktadariai pavogė John Yuknis, gyvenančio Berwyn, Ill., 1978 m. Chevrolet sunkvežimį, kuris buvo pastatytas prie 3630 Elmwood gatvės.

LAIMINGA AVARIJA

Cicerietis Paul Szemetulskis ir čikagietis Chester Eckenfels bevažiuodami Harlam Ave. susidūrė ties Stevenson greitkelio. Kadangi nebuvo sužeistų ir kaltinimų neiškėlė, tai policija paleido neapkaltinusi jų.

AREŠTUOTAS UŽ KĖLIMĄ TRIUKŠMO

Rimas Baužys, 26 m. a. 1434 S. 48 Ct., Cicero, Ill., kėlė triukšmą ir grasino Shawn Baužys (tuo pačiu adresu). Policija atvykus areštavo Rimą ir tik užsistačius \$50 paleistas iki teismo rugpjūčio 29 d.

Ilgametė Cicero gyventoja Betty Janus (Janoskey) mirė sulaukusi 73 m. a. Palaidota Kazimierinėse kapinėse.

Paliko giliame liūdesyje duktė Julie.

MIRĖ DR. ANTHONY KUDZMA

Cicero laikraštis "The Life" rugpjūčio 7 d. pranešė, kad rugpjūčio 4 d. nuo širdies smūgio mirė Dr. Anthony J. Kudzma, sulaukęs 65 metų amžiaus. Buvo pašarvotas Vance koplyčioje. Rugpjūčio 6 d. palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse. Liūdi žmona Violet.

Velionis turėjo plačią klientūrą. Laike antro pasaulinio karo buvo kapitonas medicinos skyriuje.

Ciceriečiai neteko rimto gydytojo. **John Feiza**

Laiškai ir parama

SOMERVILLE, MASS.

To Whom It May Concern:

I am sending \$20.00 for my subscription to the paper. I am donating \$100.00 to the paper. I enjoy your paper very much.

Mrs. Elizabeth Freimont

ST. LOUIS, MO.

Miela Drauge Nellie,

Cia rasite čekį \$120.00. Tai bus mano \$100.00 auka "Vilniai", o \$20.00 už paveikslą ir paminėjimą mirties mano žmonos Onos Bells. "Vilny" patalpinkit jos paveikslą ir mirties paminėjimą pabaigoj rugpjūčio 1983.

Draugiškai, **Peter Bells**

SO. ORANGE, N. J.

Att: Mrs. Nellie DeSchaaf,

Just a brief note to advise you that my Dad, Ignas Baches, fell and seriously injured his leg necessitating hospitalization from Memorial Day to July 7th, incurring other complications.

He is currently convalescing at the

White House Nursing Home
560 Berkeley Ave.
Orange, N. J. 07050

Gene Wallace
His daughter

LAUDERDALE LAKES, FLA.

Gerbiamas S. Jokubka:

Cia randasi trisdešimt dolerių čekis: \$20.00 nuo Jono Smolensko, kuris siunčia prisiminimą mirusio draugo A. Matulionio.

Už \$10.00 aš norėčiau užsisakyti "Vilni" metams.

Su gerais linkėjimais ir pagarba. **Natalie Iesmant**

LAKE ARIEL, PA.

Vilnis:

This is to notify you that I will be at this new address as of August 3, 1983. For your records, my old address was 107 Azalea — Hot Springs, Ark. 71913. So from August 3, 1983, please send the Vilnis to me at

R. D. No. 5

Lake Ariel, Pa. 18436

Katherine Zemis

P. S. Enclosed is personal money order in the amount of \$20.00 for Vilnis paper and the other \$10.00 is a donation.

Snektelėjus su M. Kanceriene

Rugpjūčio 11 dieną į "Vilnies" raštinę buvo atvykusi Millie Kancerienė. Ji papasakojo, jog rugpjūčio pirmą savaitgalį jina su savo sūnumi Vyto Yotka ir jo žmona Doris buvo nuvykę į East Peoria, Ill., aplankyti Antoinette Gerdus, neseniai pergyvenusią operaciją.

Antoinetai Gerdus operacija buvo padaryta Mayo Brothers ligoninėje, Rochester, Minn. Po operacijos ligoninėje išbuvo tris savaites ir po to buvo perkelta sustiprėti į

Ex Mainierių klubo narių žiniai

Suomi noriu priminti Ex Mainierių Draugiško klubo nariams, kad mūsų susirinkimas įvyks rugsėjo 17 d., 12 val., "Vilnies" salėje.

Reikia tikėtis, kad oras bus atvėses ir visi be vargo galėsime dalyvauti susirinkime. Nebandysiu aiškinti, kad turime visą eilę svarbių klausimų, kuriuos turėsime rūpestingai apsvarstyti.

Prašu narių įsidėmėti, jog susirinkimas kviečiamas 12 val. Tai yra pasivašininimas prasidės 12 val., kuris užtruks visą valandą, o pats susirinkimas prasidės 1 val. po pietų. Tad tie, kurie norite dalyvauti pasivašininime, nevėluokite, būkite 12 val. salėje.

Pasitikiu, kad visi nariai jaus pareigą dalyvauti šiame susirinkime. **Sekr. J. M.**

Sušnekus su solisto Vanda Gaidam

Teko sušnekti su miela soliste Vandute Gaidam. Sužinojau, kad ji su vyru buvo išvykę atostogų į šiaurinę Wisconsin valstijos dalį. Vandutė sakė, kad jos Petrukas labai mėgsta žvejoti. Šį kartą jam labai sekėsi ir prigaudė daug skanios žuvies.

Taipgi patyriau, kad kur Petras Gaidam dirbo, uždarė dirbtuvę ir grįžęs iš atostogų jau neturi darbo. Kiek žinau, ir daugiau lietuvių dirbo toje dirbtuvėje. Gaila, kad išdirbę daug metų liko be darbo. Be to, neaišku, kas atsitiko su apdrauda.

Kaip paprastai, Vandutė nemoka skustis, to neparodė ir šiame pasikalbėjime.

Smagu matyti juodu grįžusius ir gerai nusiteikusius. **J. Urmonienė**

Pasikalbėjus su drg. Lucille Matuz

Aštuonios dešimtys septinto gimtadienio proga, tai yra rugpjūčio 10 dieną, paskambinau drg. Lucille Matuz palinkėti ilgiausių metų ir pasiteirauti apie jos sveikatos stovį. Lucille, padėkojusi už nepamiršimą, nusiskundė, kad jos sveikatos stovis menkas. Iki šiol dar galėjo ant rašomos mašinelės rašyti, bet pastaruoju laiku jau nepajėgia.

Labai gaila, kad ją spaudžia ligos. Rodos, dar taip neseniai mes matėme veikiančią įvairiose organizacijose bei laikraščių vajuose, ypatingai "Vilnies" vajuose, o štai jau keli metai, kaip ją negailėstinga liga paguldė į ligonės patalą. Pradžioje netekusi kojos, o pastaruoju laiku sušlubavo širdis, nusilpo kraujas.

Labai slegia ją, kad buvę jos draugės, su kuriomis dirbo, vienos jau ilsisi šaltame kape, kitos dar savų ligonių varginamos, negali iš namų išeiti. Štai dabartinis adresas: Lucille Matuz, 1845 N. Larrabee, Chicago, Ill. 60614.

Dar kartą prašu priimti nuoširdžius linkėjimus gimtadienio proga, miela Lucille, ir sutvirtėti sveikatoje. **Julija M.**

slaugymo namus East Peorijon, Ill. Antoinette džiaugiasi savo sūnėnu Milo Zalisko ir jo šeima, kuri rūpinasi ja ir jos visais reikalais. Sako, laiminga, kad netoli ją gyvena. **Nellie**

TARPE MŪSU

— Ziggy Baker-Baltušis nors nėra "Vilnies" skaitytojas, bet kasmet liepos mėnesį prisimena savo motiną Marijoną Zlatkienę, mirusią 1967 metų liepos 24 d. Spalio mėnesį jis prisimena savo tėvą Justiną Baltušį, rugsėjo mėnesį savo patėvį Juozą Zlatkų. Kiekvieno jų mirties prisiminimą įdeda į "Vilni".

— Lucille Matuz rugpjūčio 13 dieną pasidarė vieneriais metais senesnė. Tą dieną ji minėjo savo gimimo metines. Ilgiausių metų jai.

— Neįsivaizduojama, kad jau treji metai kaip 1980 metų rugsėjo 7 dieną mirė buvusi "Vilnies" administratorė Mary Grager. "Vilnies" darbuotojai jos pasigendame, pasigenda jos kurie ją pažino, o ypač pasigenda jos duktė su šeima, gyvenanti Evansville, Ind.

— Tenka prisiminti, kad jau treji metai kaip 1980 metų spalio 1 dieną mirė "Vilnies" namo prižiūrėtojas Joe Budris. Jis mirė Mercy ligoninėje neatlaikęs sprogusio apendikio operacijos. **Nellie**

— Čikagoje iš negrų muziejaus Du Sable parko kažkas pavogė brangią bronzinę skulptūrą. Manoma, vagys skulptūros bronzą sutirpina pardavimui.

Prisiminus

Andriejų Tampkins

Per eilę metų teko artimai pažinti ir bendrai aptarti organizacinius reikalus su drg. Andriejumi Tampkins-Tamkevičium. Jis buvo visuomet rūpestingas organizacinijose ir dažnai paremdavo laikraštį "Vilnis". O štai šį sekmadienį, tai yra rugsėjo 4 d. bus aštuoni metai, kai negailėstinga mirtis sustabdė jo širdies plakimą ir atskyrė visiems laikams nuo mylimos žmonos, sūnaus bei jo šeimos ir kitų artimųjų, taipgi nuo organizacinės veiklos, kurią jis taip aukštai vertino ir pats dalyvavo.

Mes žinome, kad jis iš šalto kapo negrįš pas mus, bet jo gražus gyvenimas ir atlikti darbai pasiliko gyvi jį pažinusių ir kartu veikusių mintyse ir širdyse.

Tad dar kartą noriu pasakyti, kad velionis Andriejus savo gyvenimo kelyje atliko tai, ką turi ir privalo atlikti kiekvienas sąmoningas žmogus. Lai Jo kilnus atminimas nebus užmirštas ne tik artimųjų, bet ir kilnios idėjos draugų. Lai jam būna ramu ilsėtis užmigusiam neatbundančiu miegu.

J. Urmonienė

ŠIANDIEN PRASIDEDA "VILNIES" VAJUS

Su rugsėjo pirma diena prasideda "Vilnies" vaju gavimui naujų skaitytojų ir senų prenumeratų atnaujinimas. Kitaip sakant, prasideda vadinamųjų darbųmetis. Visi žinome, kad gauti naują laikraščio skaitytoją reiškia gauti naują narį klasių kovoje...

Kaip žinia, pastaruoju metu mūsų šalyje siaučia nedarbas. Apie 11-12 milijonų darbininkų neteko darbo, daugelio jau ir nedabo pašalpos pasibaigė. Netekus darbo, milijonai

neteko sveikatos apdraudos. Gyvenimas pasidarė nepavydėtinas, ir tas verčia pažiūrėti į ateitį atviromis akimis. Tai reiškia, kad reikia stoti į kovotojų eiles ir reikalauti iš valdžios darbo valandų sutrumpinimo be atlyginimo sumažinimo, kad daugiau darbininkų gautų darbą.

Vietoje rūpintis savo žmonių esama padėtimi ir neleisti jiems likti bado aukomis, mūsų valdžia siunčia įvairią karišką paramą Salvadorui bei Afrikos šalims, kad nuslopintų tenykščių žmonių pasipriešinimą prieš nepakenčiamas sąlygas. Šie ir panašūs įvykiai turi atidaryti mūsų šalies darbo žmonėms akis ir daryti viską, kad būtų sulaukytos tos

nenaudingos išlaidos mūsų žmonių sąskaiton. Taipgi turime daryti viską, kad būtų sulaukytas pasiruošimas branduoliniam karui, kuris būtų prazūtis visai žmonijai.

"Vilnis", kaip pažangus laikraštis, plačiai ir rūpestingai teikia žinias apie padėtį ir kviečia kiekvieną darbininką stoti į kovotojų eiles.

Žinant tą viską, mieli vadininkai, turime dar daugiau padirbėti, kad gavus naujų "Vilnies" skaitytojų ir tuo padidinti kovotojų eiles.

Sena vadininkė

Mirę lietuviai

Liepos 26 d. mirė Juozas Strungis, sulaukęs 78 metų, gimęs Lietuvoje, Pajavonio parapijoje, Skardupių kaime. Amerikoje išgyveno 34 metus.

Rugpjūčio 3 d. mirė Anthony Mikutis, sulaukęs 75 metų, gimęs Lietuvoje.

Rugpjūčio 8 d. mirė Vincas Bukauskas, sulaukęs 61 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 34 metus.

ST. PETERSBURG, FLA.

Mirus

Antosei Jocis

Reiškiame gilią užuojautą mūsų Klubo narės sūnams: Jonui, Vitui ir Albinui ir jų šeimoms, penkiems anūkams, keturiems proanūkiams, taip gi visiems artimiesiems, giminėms ir draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdime sykiu su jumis.

ST. PETERSBURG LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB VALDYBA IR NARIAI

LOS ANGELES, CAL.

MIRUS

Jurgiui Bernat

Reiškiame gilią užuojautą mūsų brangiai tetai Anna Bernat, netekus ilgų metų gyvenimo vyro ir draugo, kuris mirė slaugymo namuose Los Angeles, California.

Žinokit, kad ir mes liūdim sykiu su jumis.

MARY IR RONALD GADDIS
JULE IR JOHN MASSE
Benton, Illinois

LIŪDNAS MIRTIES PRISIMINIMAS

Andriejus Tampkins-Tamkevičius

Liūdnai ir širdį veriančiai praslinko 8 metai nuo to mūsų gyvenime skaudaus įvykio — mirties mylimo vyro, tėvo, uošvio ir senelio bei brolio Andriejaus Tampkins, kurio jautrioji širdis sustojo plakusi 1975 metais rugsėjo 4 dieną.

Mes žinome, kad mūsų gaudžios ašaros bei dejonės mums Jo negražins, bet atėjus tai skaudžiai dienai, kurioje prieš 8 metus jis atsiskyrė iš mūsų visiems laikams, norisi garsiau sudejuoti ir priminti jo ir mūsų draugams, kad jo

šviesus atminimas ir gyvenime duoti gražūs pamokinimai yra gyvi mūsų mintyse ir širdyse, ir jie tokie pasiliks iki mūsų krūtinėse širdys plak.

Nežiūrint, kad vasara šilta,
Bet ji man jau ne ta.
Niekas mano ilgesių ir skausmų nesupras,
Manoji širdis ramybės be Tavęs neras.

Žinau, kad negrįši ir nepaguosi manęs,
Liūdna gyvent be Tavęs;
Nepamiršiu tavo kilnių darbų,
Gyvensiu tęsimui jų.

Liūdinti žmona MARY TAMPKINS
sūnus STANLEY, sūnė DORIS
anūakai ANTHONY ir JEFFREY
brolis PRANAS ir kiti giminės

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Antano Matulionio

Su gilia pagarba ir liūdesiu prisimenu mielą idėjos draugą. Nors jau praėjo eilė metų nuo Antano Matulionio tragiškos mirties, bet jo doras gyvenimas ir rupestingai atlikti visuomeniški darbai pasiliko visų jį pažinusių neužmiršto.

Per visą savo gyvenimą jis rūpinosi liaudies gerove ir veikė dėl šviesesnės darbo žmonių ateities ir kad taika būtų pasaulyje. Lai jam būna ramu ilsėtis saulėtos Floridos žemelėje.

JONAS SMOLENSKAS
Miami, Florida

ST. LOUIS, MO.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Onutės Bells

Mirė 1981 rugpjūčio 29

Liūdnas mirties prisiminimas mano mylimos gyvenimo draugės žmonos, Onutės Bells.

Jau praslinko du metai, kai sustojo plakusi jos jautrioji širdis. Aš suprantu kad jokios dejonės jos negražins iš šalto kapo, bet atėjus tai dienai, prisimenu savo mylimą gyvenimo draugę.

Pasilieku liūdintis jos vyras.

PETRAS BELLS

